

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE 1994 – 2014

1. vydání

© Ústav územního rozvoje 2014

ISBN 978-80-87318-30-0

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE 1994–2014

Mimořádná příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj č. 5/2014

Brno, Ústav územního rozvoje

2014

Vážení čtenáři,

dostáváte do rukou mimořádnou přílohu časopisu Urbanismus a územní rozvoj, která je věnována dvaceti letům existence Ústavu územního rozvoje, zřízeného k 1. září 1994.

Důvodem pro založení Ústavu územního rozvoje byla potřeba zabezpečit v České republice výkon odborných činností v oblasti územního plánování, regionálního rozvoje, bydlení a bytové politiky, cestovního ruchu a programů územního rozvoje regionů a obcí.

Praxe prokázala, že tento krok byl účelný, protože Ústav územního rozvoje zajišťuje po celou dobu své existence účinnou podporu pro činnost veřejné správy a odborné veřejnosti, a to zejména na úseku územního plánování, včetně široké informační podpory, která je využívána kromě odborníků též laickou veřejností. Svědčí o tom i sledovanost webových stránek ústavu, která je dlouhodobě na velmi vysoké úrovni.

Ústav územního rozvoje je od doby svého založení až do současnosti jedinou – a praxe prokázala, že potřebnou – institucí svého druhu v ČR. Jeho zřízení a zaměření vyplývá od roku 2007 přímo ze stavebního zákona.

Od doby svého založení provozuje jedinečnou knihovnu specializovanou na oblast architektury, územního plánování a souvisejících oborů. Od začátku roku 1995 také vydává odborný časopis. V prvních letech to byl Územní rozvoj, od roku 1998 **Urbanismus a územní rozvoj**, jehož poslední číslo máte právě k dispozici.

Ústav vydal a vydává řadu metodických pomůcek, informačních materiálů a publikací pro orgány státní správy i pro odbornou veřejnost. Některé z nich, např. **Limity využití území** a **Dotčené orgány** mají mnohaletou tradici, jsou neustále aktualizovány a širokou odbornou veřejností hojně využívány. Ústav územního rozvoje vytváří a provozuje na svých webových stránkách **Portál územního plánování**, který tvoří otevřený a průběžně aktualizovaný systém odkazů na relevantní informace v oblasti územního plánování a územního rozvoje.

Jeho důležitou aktivitou je rovněž vedení **Evidence územně plánovací činnosti**, jejíž výstupy jsou využitelné jak pro veřejnou správu, tak pro soukromý sektor. Tato evidence, vycházející z ustanovení stavebního zákona, je vysoce hodnocena také zahraničními partnery. Úkolem vyplývajícím ze stavebního zákona je také vedení **Systému stavebně technické prevence**.

Významné jsou rovněž mezinárodní aktivity ústavu. Během své existence se ústav podílel za českou stranu např. na zpracování **Studie rozvoje česko-slovenského příhraničí** a **Studie rozvoje česko-saského příhraničí**. Velice úspěšně byl hodnocen i **Společný dokument územního rozvoje států V4+2** a následně **Společná strategie územního rozvoje států V4+2**, přijatá na zasedání ministrů, zodpovědných za regionální rozvoj, v dubnu letošního roku v Budapešti. V obou případech byl ústav koordinátorem a zpracovatelem výsledného znění dokumentů.

Ústav územního rozvoje je také významným partnerem pro obdobné zahraniční instituce, s nimiž má dlouhodobou dobrou spolupráci, např. VÁTI (Maďarsko) nebo ARL (Německo).

Od vstupu do Evropské unie v roce 2004 působí ústav také jako národní kontaktní místo vědecko-výzkumného programu **ESPON** (European Observation Network for Territorial Development and Cohesion).

Ve výčtu zásadních činností nelze opomenout zpracování návrhu **Politiky územního rozvoje ČR 2008** a v současné době práce na její aktualizaci.

Tento krátký přehled prací Ústavu územního rozvoje nemůže zdaleka postihnout vše, čeho si osobně velice cením, co bylo za dvacet let jeho existence vykonáno, co pomohlo jak Ministerstvu pro místní rozvoj, tak, a to především, odborné veřejnosti.

Dovolte mi, vážení čtenáři, abych touto cestou poděkovala i za vás všem bývalým i současným zaměstnancům Ústavu územního rozvoje za tuto práci.

Do dalších let činnosti přeji ústavu i nám všem, aby pokračoval v poskytování kvalitních služeb, a zaměstnancům, aby se jim práce dařila nejméně stejně úspěšně jako dosud.

Mgr. et Mgr. Věra Jourová
ministryně pro místní rozvoj

Ústav územního rozvoje slaví v letošním roce již dvacáté narozeniny. Každé kulaté jubileum bývá příležitostí nejen ke gratulacím, ale i k ohlédnutí se za uplynulými roky a k bilancování úspěchů i proher jubilanta. Dovolte mi tedy se připojit ke gratulantům a zároveň provést malou osobní rekapitulaci působení ústavu v druhém desetiletí jeho existence. Když jsem v listopadu 1994 nastoupila na Ministerstvo hospodářství do Odboru územního plánování, který byl při založení ústavu pověřen výkonem funkce zřizovatele, zdědila jsem po odcházejícím kolegovi nejenom „židli“, ale i úkol o tehdy dvouměsíční „miminko“ pečovat (úředně zabezpečovat funkce zřizovatele, což činím s menšími přestávkami dodnes).

Při příležitosti desátých narozenin ústavu zhodnotil jeho desetileté působení tehdejší ředitel odboru Ing. arch. Martin Tunka následovně:

„Ústav vznikl z brněnského pracoviště zrušeného Výzkumného ústavu výstavby a architektury (VÚVA). Přechod od vědeckého a výzkumného pracoviště na pracoviště poskytující operativní služby veřejné správě nebyl pro obě strany vždy jednoduchý. Ze strany ústavu bylo potřeba změnit charakter práce, najmout nové odborníky. Ministerstvo si zase muselo vytvořit efektivní systém zadávání a kontroly úkolů. A společně jsme se museli snažit prezentovat naši práci veřejnosti a přesvědčit ji o její užitečnosti a také o změně charakteru činnosti ústavu, neboť byl (a někdy dosud je) považován za pokračovatele VÚVA – tedy výzkumného a vědeckého pracoviště.“

V rámci oslav desetiletého jubilea všichni předpokládali, že po překonání počátečních „obtíží“ se bude moci ústav již intenzivně věnovat jen činnostem, ke kterým byl zřízen. To se v letech 2004 až 2008 skutečně dařilo. Vzniklý sehraný tým špičkových odborníků ústavu poskytoval (a poskytuje) kvalitní služby nejen všem sekcím ministerstva, ale i odborné veřejnosti.

Po vstupu do Evropské unie přibyla ministerstvu agenda evropských programů, která svou důležitostí (a složitostí) z velké části na sebe přeměrovala pozornost vedení ministerstva od původních kompetencí – regionální, bytové a územní politiky a cestovního ruchu. Spolu s vypuštěným džinem z lahve – vládou vyžadovaných úspor ve státní správě – vedla tato proměna namísto vytváření podmínek pro plnění úkolů pro odborné sekce ministerstva a rozšiřování potřebných služeb ústavu postupně k tlaku na jeho personální oslabování, a tím naopak k vynucenému omezení řešených úkolů a poskytování služeb.

Tento trend vyvrcholil v roce 2012, kdy vedení ministerstva rozhodlo, že ústav bude, přes protesty věcně příslušných útvarů ministerstva, které s ústavem spolupracují, i protesty široké odborné veřejnosti, která výstupy ústavu využívá jako „nepotřebný“ (sic!) zrušen. Přitom jenom webové stránky ústavu navštíví ročně cca 225 tisíc uživatelů (denní průměr je 700). Díky personálním změnám na vládní úrovni v roce 2013 se však podařilo Odboru územního plánování MMR rozhodnutí vedení ministerstva ústav zrušit, zvrátit. To, že se Ústav územního rozvoje jako organizační složka státu neruší, a že se letos v září dožil dvaceti let své existence, považuji osobně za malý zázrak.

Dlužno však konstatovat, že rušení/nerušení nebylo pro ústav bez následků. Z počtu 45 zaměstnanců v roce 2004 jich zůstalo v roce 2014 pouhých 30. Byla tak postupně nucena odejít řada špičkových odborníků, kteří dlouhodobě přispívali ke kvalitnímu plnění zadávaných úkolů a k vytváření dobrého jména ústavu. V roce 2013 musel ústav omezit spolupráci s vysokými školami, vzdát se některých zahraničních aktivit, například působení ve vedení Mezinárodní federace pro bydlení a územní plánování (IFHP) a omezit počet úkolů, vypracovávaných zejména pro sekce cestovního ruchu, bytové i regionální politiky MMR, které tak musejí potřebné služby nakupovat (a dražší) u externistů.

Závěrem bych chtěla poděkovat všem současným i bývalým zaměstnancům ústavu v čele s paní ředitelkou Ing. Alenou Navrátilovou za nadstandardní pracovní nasazení, elán a píli, se kterou plnili a neustále plní všechny požadavky na ně kladené.

Čtěla bych také popřát oslavenci, aby třetí desítka jeho působení, která právě začíná, byla méně turbulentní než ta druhá, a doufat že změny, které zřizovatel v letech 2012–2014 vyvolal, budou „konečné“, aby se ústav mohl věnovat činnostem ke kterým byl zřízen, aby dostal možnost obnovit chybějící mezinárodní aktivity a pokračovat v poskytování odborných služeb široké odborné veřejnosti.

Ing. arch. Hana Bártová
Odbor územního plánování
Ministerstvo pro místní rozvoj

Ústav se dožívá dvacátého jubilea své existence. V lidském životě jsou dvacetiny teprve slibný začátek, v životě jakékoliv z institucí, zvláště po roce 1989, je to výjimečné výročí.

Počátkem devadesátých let minulého století byla zrušena řada státních institucí, jako např. Československé středisko výstavby a architektury (ČSVA), Studijní a typizační ústav (STÚ), TERPLAN – Státní ústav pro územní plánování Praha, Výzkumný ústav výstavby a architektury (VÚVA), které se v předlistopadovém režimu věnovaly (mimo jiné) urbanismu, územnímu plánování, bytové výstavbě, otázkám kvality prostředí vytvářeného výstavbou nebo vybavení území potřebnou infrastrukturou. Tyto odborné činnosti měly mnohem delší tradici než zaniklý režim. Po listopadu 1989 někteří politici obtížně rozlišovali, že územní plánování není „totalitní profese“, ale náročná odborná činnost, která se musela stejně jako jiné odbornosti obtížně vyrovnávat s představami a požadavky minulého režimu.

To, že před dvaceti lety za této situace vznikl Ústav územního rozvoje, proto vůbec nebylo samozřejmé ani snadné. Založení Ústavu územního rozvoje bylo důsledkem zrušení VÚVA, které lze vysvětlit i jedním ze zákonů profesora Parkinsona – „instituce zaniká, jakmile si pořídí honosné sídlo“. Po náročné rekonstrukci se sídlo VÚVA v Praze stalo po roce 1990 natolik přitažlivé, že VÚVA byl zrušen a jeho budovu získalo zřizovatelské ministerstvo. V budově brněnského pracoviště VÚVA vznikl Ústav územního rozvoje, který je částečným pokračovatelem dlouholeté tradice v řešení problematiky územního plánování. Řada pracovníků brněnské pobočky VÚVA mohla dál pokračovat v práci v ÚÚR.

Zvláštní poděkování patří paní Ing. Aleně Navrátilové, které byla první ředitelkou ústavu a provedla jej přes mnohá složitá období. Poděkování patří všem, kteří se o založení ústavu zasloužili, sluší se připomenout RNDr. Vojtěcha Matějku, v té době ředitele Odboru územního plánování na tehdejší Ministerstvu hospodářství.

Ústav územního rozvoje slaví 20. výročí, a to je též malý zázrak. Opakovaně se objevovaly návrhy na jeho zrušení, téměř vždy po parlamentních volbách. Až do úmuru bylo potřeba opakovaně sepsovat zdůvodnění, co ústav dělá, proč to dělá, pro koho to (vůbec) dělá. Znovu a znovu se muselo vysvětlovat, že i jiné státy mají obdobné instituce (často významně větší než je náš Ústav územního rozvoje), že některé činnosti zprivatizovat nejde, že zejména ty trvale a opakovaně prováděné nelze zadat jako jednorázovou veřejnou zakázku – například trvalá aktualizace metodických pomůcek nebo sledování územně plánovací činnosti.

Každé výročí je trochu slavnostní, obzvláště výročí dvacáté. Využijme jeho oslavy k poděkování a povzbuzení pracovníkům ústavu i těm, kteří za Ústav územního rozvoje odpovídají – jeho zřizovatelům na Ministerstvu pro místní rozvoj. Ústav není určen jenom k plnění úkolů zřizovatelského ministerstva, jeho nezastupitelným úkolem je také poskytovat odbornou pomoc veřejné správě, pracovníkům obcí a krajů.

Pokud vám činnost ústavu pomáhá, dávejte to prosím při každé příležitosti znát všem, kteří o něm pochybují. Máte-li náměty na zlepšení činnosti ústavu, sdělte je prosím jeho pracovníkům, aby je mohli využít.

S každým jubileem se otevírá nová etapa – 20. výročí je vykročení do věku zralosti.

Přejme si a doufejme, aby Ústav územního rozvoje v roce 2024 slavil třicáté výročí své činnosti.

Ing. arch. Martin Tunka, CSc.

ředitel Odboru územního plánování MMR v letech 1995–2012

Optimalizácia využitia územného kapitálu pre využívanie ľudskými aktivitami a inteligentné zhodnocovanie potenciálu územia na základe najnovších poznatkov sa stáva rozhodujúcim faktorom udržateľného rozvoja spoločnosti na všetkých úrovniach, od lokálnej, cez regionálnu, národnú až po kontinentálnu – európsku úroveň. Nevyhnutnosť komplexného prístupu k územnému rozvoji založenému na prospektívnom pohľade je determinovaná pragmatickými až existenciálnymi potrebami. Súčasné posuny v spoločnosti smerom k vedomostne založenej spoločnosti a zvlášť rastúca dynamika rozvoja sa prejavujú v nárokoch na kvalitu priestoru pre ľudské aktivity a premietajú sa do územia, špeciálne v polohe jeho environmentálnej kvality. Rast priestorových impaktov ľudských aktivít, rastúci tlak na záber pôdy a využívanie ďalších prírodných zdrojov ako výsledok investičných aktivít, sú len niektoré z príkladov podčiarkujúcich potrebu cieľavedomého územného manažmentu, ktorého integrálnou a neodmysliteľnou súčasťou sú plánovacie aktivity opreté o poznanie územia, nárokov spoločnosti i možností cieľavedomých a efektívnych intervencií do jej vývoja, teda o plánovaní. Potrebu a význam tohto poznania ukázala i nedávna globálna finančná a ekonomická kríza.

V tomto kontexte sa opäť ukázal význam práce a spolupráce inštitúcií zaoberajúcich sa práve systematickým budovaním súborov poznatkov o území, jeho limitoch a potenciáloch, vývojom a transferom know how v oblasti plánovania rozvoja územia. Ústav územného rozvoje (ÚÚR) v Brne je jedným zo špičkových pracovísk s osobitne cennou kontinuitou budovania svojich poznatkových, odborných a vedeckých kapacít a medzinárodných väzieb v rámci siete stredoeurópskych a juhovýchodoeurópskych inštitútov plánovania a výskumu v oblasti územného rozvoja SPA-CE.net. Počas svojej existencie bol ÚÚR vždy nielen platným členom európskej rodiny vedeckovýskumných a plánovacích inštitúcií, ale aj aktívnym prispievateľom k rozvoju poznatkov účasťou na rade medzinárodných projektov (mnohé s podporou programov Európskej komisie, Vyšegrádskeho fondu či ďalších medzinárodných iniciatív), podielom na koordinačných prácach (napríklad v rámci aktivity ESPON), transferom know-how v medzinárodnom i národnom rozmere organizáciou seminárov, konferencií, širokou publikačnou činnosťou i prípravou legislatívy. Osobitne významnou je previazanosť ÚÚR na potreby praxe územného rozvoja v Českej republike. Ani v rámci siete SPA-CE.net nie je tak pružný systém reflexie problémov praxe a reakcie na ne ako reprezentuje ÚÚR samozrejmosťou.

V kontexte doznievajúcej globálnej finančnej a ekonomickej krízy sa opäť ukázal význam cieľavedomého územného manažmentu vrátane aktívnych intervencií do územného rozvoja s cieľom podpory efektívneho využívania územného kapitálu, budovania väzieb priemyselnej produkcie v rámci územia a tým stabilizácie stále mobilnejšieho kapitálu v ňom. Paradoxne, práve v tomto období sme boli svedkami tlaku na redukciiu práce inštitútov vytvárajúcich základné východiská pre usmerňovanie priestorového rozvoja. V kontinuite práce ÚÚR, na rozdiel od zrušenia podobných ustanovizní na Slovensku či v Maďarsku, sa ukázala vysoká inštitucionálna úroveň plánovacej kultúry v Českej republike. České územné plánovanie a územný rozvoj vo všeobecnosti sa môže tak oprieť o cenný nástroj poskytujúci praxi jeho manažmentu od lokálnej, cez regionálnu až po celoštátnu úroveň cenné poznatky v rovine substanciálnej i riadiaco-metodickej. Význam tohto faktu sa javí jasnejšie, ak si dáme do súvisu aktuálne dokumenty Európskej únie (viď napríklad Európa 2020, Územná agenda 2020) podčiarkujúce význam poznatkov v riadení spoločnosti a osobitne riadení územného rozvoja a definíciu pojmu plánovanie.

Existuje celý rad definícií pojmu plánovanie, ktorých odlišnosť je determinovaná rôznymi teoretickými prístupmi a ideológiami, preto uvedieme aspoň niektoré. Friedmann¹ definuje plánovanie ako proces, prostredníctvom ktorého je vedecké a technické poznanie zapojené do organizovanej akcie. Dror² charakterizuje plánovanie ako proces prípravy súboru rozhodnutí o budúcich činnostiach, riadených smerom k dosiahnutiu cieľov istými preferovanými prostriedkami. Všeobecnejšia definícia je sformulovateľná na základe definície Lundqvista³. Podľa tejto je plánovanie na budúcnosť orientovaný proces, prostredníctvom ktorého sa aktéri snažia dosiahnuť kontrolu nad vývojovými procesmi s cieľom implementácie svojich zámerov a hodnotových systémov. Teda efektívne plánovanie, vrátane územného plánovania, ako predpoklad pre udržateľnosť rozvoja a prosperitu, nie je bez opretia sa o aktuálne poznatky možné. A práve tu do popredia vychádza význam ÚÚR ako inštitúcie, ktorá je nielen integrujúca v rámci akumulácie a tvorby, ale predovšetkým distribúcie poznatkovej bázy smerom na všetky úrovne plánovacej praxe. V oboch polohách hrá ÚÚR nezastupiteľnú úlohu komplementárnej inštitúcie k akademickému výskumu sústredenému

1 Friedmann, J.: Planning in the Public Domain, Princetown University Press 1987.

2 Dror, Y.: The Planning Process: A Facet Design. In Faludi, A.(ed.): A Reader in Planning Theory, Pergamon Press 1973, s. 323–343.

3 Lundqvist, L.: Some viewpoints on the concept of political planning, Statvetenskapligt Tidsskrift, 1976, č. 2.

mu na univerzitných pracoviskách. Tento svojou orientáciou a previazanosťou s univerzitným vzdelávaním je a musí byť koncentrovaný na vývoj a aktualizáciu základnej poznatkovej bázy a nie na aplikovaný výskum či monitoring územného rozvoja, bez ktorého však nie je možné derivovať ďalšie poznatky a tieto verifikovať. Akademický výskum navyše má pod tlakom akreditačných procesov ignorujúcich potrebu budovania medziodborových disciplín a rozhrania medzi základným výskumom a domácou praxou (napríklad prispievaním do domácich pre prax určených a nie zahraničných vedeckých monodborových karentovaných periodík) obmedzenú kapacitu realizácie kontinuálneho toku informácií a tým i know-how smerom k plánovacej praxi. Aj tu zohráva aktivita ÚÚR osobitnú úlohu tvoriac most medzi akademickými pracoviskami a praxou plánovania územného rozvoja.

V rámci stredoeurópskej plánovacej kultúry, kde popri nemeckom, rakúskom, slovenskom, poľskom, či švajčiarskom plánovacom systéme patrí aj plánovacia kultúra Českej republiky je komplex integrujúcich pre územný rozvoj relevantných aktivít reprezentovaný predovšetkým tromi integratívnymi plánovacími systémami – krajinným plánovaním, územným plánovaním a socio-ekonomickým rozvojovým plánovaním územných subjektov. Patrí sem aj rad parciálnych, či sektorálnych plánovacích aktivít ako sú vodohospodárske plánovanie, lesohospodárske plánovanie, plánovanie v oblasti risk manažmentu prírodných katastrof, plány v odpadovom hospodárstve, programy starostlivosti o krajinu a pod. Nie všetky súčasti tohto plánovacieho komplexu sú rovnocenne legislatívne a inštitucionálne pokryté, a to ani v polohe integratívnych plánovacích činností.

Do územia vstupujú však aj ďalšie aktivity s charakterom prospektívnych tvorivých aktivít. Ide o rad plánovacích, či projektových aktivít spadajúcich pod problematiku architektúry a krajinnnej architektúry s vysokou mierou integratívneho pôsobenia, avšak limitujúcou mierkou a komplexnosťou. Osobitosťou tohto komplexu je integrácia na platforme umelecko-tvorivého projektovania a technologicko-realizačného poznania. Tieto aspekty sú zvlášť dôležité z hľadiska komplexnej priestorovej kvality ako humánneho životného prostredia, teda v dimenziách kultúrnej krajiny a historickej kontinuity jej rozvoja.

V tomto kontexte však do popredia vychádza najmä význam interdisciplinárneho a transdisciplinárneho výskumu budovaného nielen na báze integrácie rôznych vedeckých disciplín, ale aj na báze orientácie výstupov a budovania spätných väzieb naprieč rôznymi plánovacími systémami a aktivitami. Aj tu je nezastupiteľná úloha Ústavu územného rozvoje ako inštitúcie s multidisciplinárnym základom a väzbami na rôzne systémy intervencií do územného rozvoja od územného plánovania, cez plánovanie krajiny, socioekonomické plánovanie obcí a regiónov až po investičné plánovanie. Veď aj keď optimalizácia priestorovej organizácie v území môže byť vztiahnutá na rôzne parciálne aspekty kvality priestoru (ekonomická, sociálna, ekologická, estetická a pod.), udržateľný územný rozvoj, ktorý je sledovaný prácou ÚÚR, predstavuje vyšší stupeň agregácie parciálnych kvalít a až v polohe územnoplánovacej dochádza k ich integrácii opretej o tri hlavné piliere udržateľnosti rozvoja. V tomto smere podčiarkuje aj Európsky dohovor o krajine význam vedecky fundovaných integratívnych prístupov k plánovaniu a integrujúcich plánovacích systémov, ktoré nie je možné rozvíjať bez adekvátneho inštitucionálneho zázemia vrátane rozvoja činnosti ustanovizní ako je Ústav územného rozvoje.

Existencia inštitúcií, podobne ako život človeka, je spojená s rôznymi etapami, turbulenciami, úspechmi i neúspechmi, mýľníkmi na ktorých je treba bilancovať. Takýmto mýľníkom je aj výročie založenia Ústavu územného rozvoje v Brne. A tak, ako v rodine, aj v rámci rodiny inštitútov výskumu a plánovania v oblasti územného rozvoja SPA-CE.net je radosťou sa podieľať na oslave výročia svojho člena, ktorý ukázal svoju životaschopnosť, zrelosť a platnosť v spoločnosti. Je radosťou zaželať mu, aby aj do budúcnosti úspešne bojoval so všetkými turbulenciami, ďalej rozvíjal a svojmu okoliu dokazoval svoje kvality.

prof. Ing. arch. Maroš Finka, PhD.
hovorca SPA-CE.net
SPECTRA CE EU pri STU v Bratislave
koordináčne pracovisko SPA-CE.net

ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE A ČESKO-SLOVENSKÁ SPOLUPRÁCA

Kedy a prečo vznikla spolupráca medzi českými a slovenskými odborníkmi na poli územného plánovania, urbanizmu, architektúry a výstavby? Nevieť, či vie niekto dať jednoznačnú odpoveď. Tá tu jednoducho vždy bola, v rôznych formách. Vznikla prirodzene, pretože to bolo prirodzené a aj nevyhnutné. Spájajú nás veľmi silné spoločenské, kultúrne a hospodárske vzťahy, ktoré majú dlhú tradíciu. Jedným z dôvodov je aj skutočnosť, že táto spolupráca nie je limitovaná ani jazykovou bariérou.

Dôkazom vzájomného previazania v oblasti územného plánovania je viacero skutočností a to nemusím ísť ani do ďalekej histórie. Spomeniem len previazanosť z hľadiska právnych predpisov, ktoré dali základ aj pre súčasné právne predpisy. Pre celé územie Československa v otázke rozvoja sídiel vznikol prvý zjednocovací zákon č. 280/1949 Zb. Touto zákonnou normou sa začala v našich krajinách vytvárať nová jednotná metodika a technika územného plánovania v celom hospodárskom dianí a zaviedla sa určitá plánovitosť rozmiestňovania výrobných síl. V roku 1958 sa Národné zhromaždenie Československej republiky uznieslo na novom zákone č. 84/1958 Zb. o územnom plánovaní. Tento zákon hlbšie prerastal cez národohospodárske plánovanie a vytváral organické celky s dlhodobým predstihom, nedoceňoval však aspekty starostlivosti o životné prostredie. Celý proces bol charakterizovaný komplikovanosťou a vzájomne neboli prepojené súvisiace predpisy. Platnosť zákona č. 84/1958 Zb. skončila dňom 1. 10. 1976, keď vstúpil do platnosti zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon), ktorý bol v Českej republike platný až do účinnosti zákona č. 183/2006 Zb. a v Slovenskej republike je platný doteraz, samozrejme upravený novelami.

V tomto právnom prostredí vznikla aj spoločná sústava metodík „Zásady a pravidlá územného plánovania“, ktoré boli vypracované v gescii Federálneho ministerstva pre technický a investičný rozvoj (FMTIR), Ministerstva výstavby a techniky ČSR (MVT ČSR) a Ministerstva techniky SSR (MVT SSR). Spracovateľmi boli špecializované pracoviská: Výskumný ústav výstavby a architektúry (VÚVA) Brno a URBIION, štátny inštitút urbanizmu a územného plánovania, Bratislava. Predmetná metodika patrí doteraz k najvýznamnejším dokumentom, na ktorú už oba naše krajiny nadviazali.

Slovensko-česká spolupráca v oblasti územného plánovania neprestala ani po rozdelení Československej republiky. Formálne bola potvrdená Dohodou o spolupráci medzi Ministerstvom pre miestny rozvoj ČR a vtedy Ministerstvom životného prostredia SR v oblasti územného plánovania a stavebného poriadku, ktorá bola podpísaná 23. apríla 2002 v Bratislave. Predmetom dohody o spolupráci je najmä územnoplánovacia činnosť v rámci cezhraničnej spolupráce, v rámci mnohostrannej medzinárodnej spolupráce, koordinácia koncepcii riešenia územnoplánovacích materiálov v prihraničných oblastiach a spolupráca v oblasti územného plánovania stavebného poriadku v metodicko-legislatívnych postupoch.

Aj keď na Slovensku sme od podpísania dohody prešli viacerými ministerstvami, nikdy sme našu spoluprácu neprerušili a vždy sme sa k našej dohode prihlásili. V súčasnosti z Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Naša spolupráca pokračuje, či už na oficiálnej a najmä na neformálnej úrovni.

Jednou z najvýznamnejších oblastí spolupráce je legislatívna oblasť. Spolupráca prispieva k výmene skúseností pri tvorbe nových právnych predpisov v oboch krajinách. Slovenská strana využíva poznatky českej strany pri príprave nového zákona o územnom plánovaní a výstavby a môžem povedať, že sme sa na Slovensku v mnohom inšpirovali.

Ďalším konkrétnym dôkazom spolupráce je účasť na spoločných projektoch. Prvým konkrétnym výstupom bola spoločná Štúdia slovensko-českého prihraničného územia (2008), ktorú zabezpečili Ministerstvo pre miestny rozvoj ČR a Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR. Výsledkom bola publikácia v slovensko-českej a anglickej mutácii (2008). Štúdia podáva obraz o podmienkach a možnostiach rozvoja slovensko-českého prihraničného územia, vytvára spoločnú víziu rozvoja vo vybraných oblastiach, ktoré budú využívať potenciál tohto regiónu.

Nadväzujúcim spoločným projektom bol Projekt Pomoravia (2011). Ten bol zameraný na riešenie územia okolo územia rieky Moravy. Cieľom projektu bol rozvoj územia s dôrazom na rekreáciu a cestovný ruch pri využití sídelného, kultúrno-historického a krajinného potenciálu a koordinácia spoločných aktivít na obidvoch stranách rieky Moravy. Z projektu vyplynulo viacero námetov na spoločné projekty.

Oba projekty nielen prispeli k zmapovaniu cezhraničného územia a spoločnému návrhu na jeho využitie, ale najmä boli dôkazom dobrej spolupráce našich odborníkov na spoločných projektoch. Osobitne kladne hodnotím prácu spracovateľov projektov, v ČR Ústav územného rozvoja v Brne, Ateliér T-plan, s. r. o. a na Slovensku prácu AŽ PROJEKT, s. r. o.

Príkladom našej aktívnej spolupráce v širších súvislostiach je naša spolupráca v oblasti územného rozvoja krajín Vyšehradskej skupiny + Bulharska a Rumunska pri vypracovaní dokumentu Spoločná stratégia územného rozvoja krajín V4+2. Tento dokument vychádza zo Spoločného dokumentu územného rozvoja krajín V4+2, ktorý bol prerokovaný ministrami zodpovednými za územné plánovanie a regionálny rozvoj krajín V4+2, ktoré sa konalo 29. 3. 2010 v Budapešti a boli k nemu prijaté ministerské závery. Základom Spoločnej stratégie územného rozvoja krajín V4+2 je myšlienka, že ak má byť územný rozvoj krajín a regiónov úspešný a udržateľný, nemôže prebiehať izolovane, bez väzby na okolité krajiny a regióny a územný rozvoj bez znalostí záujmov a možností susedov je kontraproduktívny. Na zasadnutí ministrov zodpovedných za územné plánovanie a regionálny rozvoj krajín Vyšehradskej skupiny, Bulharska a Rumunska boli k tejto Stratégii 16. 4. 2014 v Budapešti prijaté ministerské závery, ktoré výrazne podporili našu spoluprácu, jej zmysel aj do budúcnosti. Česká republika bola v pozícii iniciátora projektu a Ústav územného rozvoja bol hlavným koordinátorom tejto úlohy s tým, že jednotlivé krajiny mali za úlohu vypracovať stanovené tematické oblasti. Slovensko sa k projektu pridalo ako prvé z krajín a podporovalo jeho myšlienku. Verím, že aj v budúcom období bude naša spolupráca pokračovať na rôznych projektoch a v oblastiach.

Veľký význam pre prehĺbovanie spolupráce má práve Ústav územného rozvoja v Brne, ktorý môžeme na Slovensku skutočne závidieť. Som úprimne rada, že sa ústav dožil svojho 20 ročného jubilea a verím, že bude naďalej pokračovať vo svojej úspešnej odbornej činnosti, ktorá obohacuje aj odborné zázemie na Slovensku.

Ing. arch. Želmíra Kalinová
Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

AUÚP

Čas utíká ako voda a nastáva čas pripomenout si niektorá výročia. Stejně jako Asociaci pro urbanismus a územní plánování, která bilancovala svou činnost k podobnému jubileu před čtyřmi lety, čeká tento okamžik i Ústav územního rozvoje v Brně, který slaví dvacet let své existence právě letos. Jsem rád, že tento okamžik mohl nastat a že činnost organizace nebyla ukončena tak, jak se k tomu schylovalo v letech minulých. Pod názvem Ústavu územního rozvoje se neskrývá pouze evidence územně plánovací činnosti, jak by se mnohým mohlo zdát, ale další činnosti, které jsou pro obor územního plánování smysluplné a potřebné. Zejména je třeba ocenit vydávání časopisu Urbanismus a územní rozvoj, který je v našem oboru na národní úrovni jediným svého druhu. S podporou Ministerstva pro místní rozvoj se vyvinula dlouhodobá spolupráce Asociace pro urbanismus a územní rozvoj a Ústavu územního rozvoje při prezentaci odborných textů z našich konferencí formou sborníků, které se staly tradiční přílohou vydávaného časopisu. Další spolupráce funguje formou oponentur různých metodik, které Ústav územního rozvoje tvoří. Pro projektanty i pracovníky veřejné správy je užitečným pomocníkem konzultační středisko, které dává výklad ve sporných otázkách pořizovatelské i projekční praxe.

Budu rád, když naše vzájemná spolupráce bude nadále fungovat i do dalších let a budu se těšit, že dojde i na další významná výročia, která si spolu připomeneme.

Ing. arch. Petr Durdík
předseda AUÚP

Fakulta architektury Vysokého učení technického v Brně dlouhodobě spolupracuje s Ústavem územního rozvoje. Výzkumní pracovníci ÚÚR zasedají v komisích při státních zkouškách bakalářského, magisterského a doktorského studia, v komisích při obhajobě diplomových a disertačních prací a jsou také často jmenováni oponenty diplomových a disertačních prací. Jejich cenné zkušenosti s výzkumnou činností mohou doktorandi prostřednictvím konzultací zúročit při zpracování úkolů juniorského specifického výzkumu.

Činnost Výzkumného ústavu výstavby a architektury (VÚVA Brno), na který Ústav územního rozvoje navázal po jeho zrušení, zaujala doktorandku naší fakulty natolik, že na dané téma zpracovala disertační práci „Historie a činnost urbanistického pracoviště Výzkumného ústavu výstavby a architektury v Brně“.

Ústav územního rozvoje byl také zapojen jako partner FA VUT v Brně do projektu financovaného z evropských strukturálních fondů OPVK „Inovace magisterského a bakalářského studijního programu Architektura a urbanismus Fakulty architektury VUT v Brně – implementace principů trvale udržitelného rozvoje do výuky“. Přířin partnera v projektu spočíval v konzultační a poradenské činnosti týkající se nejnovějších poznatků výzkumu a legislativy České republiky pro trvale udržitelný rozvoj sídel, školení pedagogů a spolupráce při tvorbě inovovaných výukových materiálů. V rámci projektu byl uspořádán ve spolupráci s ÚÚR studentský workshop „Winery – stavba v krajině“ s výstavou studentských prací a konference „Udržitelný rozvoj krajiny a sídel“ s doprovodnou výstavou studentských prací, které vznikly v průběhu pilotního ověřování inovované výuky.

Pro studenty i pedagogy je také velmi cenná možnost využívat knižní fond ÚÚR a možnost publikovat v časopise Urbanismus a územní rozvoj.

Spolupráce Fakulty architektury s Ústavem územního rozvoje, výměna informací a zkušeností v oboru rozvíjejí výzkumný potenciál fakulty a naopak Ústav územního rozvoje má možnost získávat z řad doktorandů nové výzkumné pracovníky. Věřím, že tato vzájemně prospěšná spolupráce potrvá i nadále.

prof. Ing. arch. Hana Urbášková, Ph.D.
Fakulta architektury VUT v Brně

Ke kulatému výročí bych chtěla Ústavu územního rozvoje za Krajský úřad Ústeckého kraje pogratulovat a hlavně poděkovat za podporu při řešení pracovních úkolů v územním plánování, za ochotu jeho pracovníků a vstřícnost zabývat se našimi otázkami. Už vědomí toho, že vytočíte telefonní číslo a na druhé straně sedí někdo, kdo naslouchá a řeší spolu s vámi například úskalí při uplatňování stavebního zákona v praxi, je projevem dobré spolupráce a také určitou jistotou, se kterou můžete počítat.

Přeji Ústavu územního rozvoje do dalších let hodně úspěchů při zvládnání nových úkolů.

Ing. Jolana Novotná
Odbor územního plánování a stavebního řádu
Krajský úřad Ústeckého kraje

Ústav územního rozvoje plní od počátku svého založení celou řadu oborově vymezených věcných i institucionálních funkcí, spoluvytváří a podporuje odborně zaměřené a specializované metodické a informační platformy, a to v kompatibilitě profesních i správních struktur domácích i mezinárodních. Takto Ústav územního rozvoje v celé složitosti a s respektem vnímáme na úrovni obce s rozšířenou působností, o tom není žádných pochyb. Já sám se vedle životního prostředí zabývám problematikou územního plánování v úhrnu bezmála již dvacet let. Ten prožitý profesní čas, a tedy i zkušenosti, zážitky a vzpomínky máme proto v mnohém společné.

Asi není obtížné nadefinovat výše zmíněné funkce do zřizovacích listin instituce a předurčit tak její poslání, ale zcela určitě je obtížné jejich praktické plnění. Prostě obstát pod náporom požadavků každodenní praxe. Ta totiž potřebuje a vyžaduje teoreticky vybaveného, kompetentního, provozní slepotou nezatíženého, ale reálného života znalého partnera, pomáhajícího předvídat a udržovat v jakési moudré ambivalenci rovnovážný přístup k novým a častokrát neodhadnutelným trendům. A takovou stabilizační roli zde plných 20 let Ústav územního rozvoje bezesporu plní. Intenzivněji jsme si to ověřili v letech 2003–2005, kdy jsme společně s Ministerstvem pro místní rozvoj, Krajským úřadem Jihomoravského kraje a Fakultou architektury ČVUT v pilotním projektu zcela prakticky ověřovali některé postupy při tvorbě územně analytických podkladů v rámci připravovaného nového stavebního zákona. A následně pak ještě mnohokrát při osobních konzultacích k aplikaci vydaných metodik, při řešení neobvyklých problémů na samé hranici teorie urbanismu nebo i při získávání zcela pragmatických rad a zpola zapomenutých zkušeností například z oblasti urbanistické ekonomie.

Je potřeba si znovu a opakovaně uvědomit, že územní plánování pracuje, ve srovnání s jinými agendami veřejné správy a oborů vůbec, se vzdálenějšími časovými horizonty, syntetizuje a zobecňuje velké množství informací a dat, ale především pracuje s velmi křehkou hodnotovou rovnováhou ve vnímání a ovlivňování reálného prostoru naší krajiny, obcí a měst. A proto nemůže být poměřováno jen okamžitými efekty a zisky. Naopak. Musí dlouhodobě posilovat, rozvíjet a udržovat bohatství přírodní i společenské v celé jeho rozmanitosti. Věnujeme-li mu ovšem dostatek času, pozornosti a skutečného zaujetí. Budeme-li rozvíjet a chránit své soukromé zájmy péčí a ochranou zájmů veřejných, je pak jen a jen dobře, bude-li nám to neustále připomínat někdo, kdo to umí, je kompetentní a hlavně je partnerem zcela a plně respektovaným. A při tom všem je nad věcí každodenního rozhodování, ale účinně pomáhá. Pevně věřím, že tomu tak bude i nadále. Proto spolu s poděkováním přeji Ústavu územního rozvoje úspěšnou perspektivu mnoha dalších let jeho působnosti a těším se na další zajímavou spolupráci.

Ing. Bedřich Kubík
Odbor životního prostředí a územního plánování
Městský úřad Kyjov

Vznik, forma, organizační uspořádání

Ústav územního rozvoje (ÚÚR, ústav) byl založen 1. září 1994 rozhodnutím ministra hospodářství České republiky. Velkou zásluhu na založení ÚÚR měl tehdejší ředitel Odboru územního plánování tohoto ministerstva, RNDr. Vojtěch Matějka. I po dvaceti letech mu za tuto aktivitu patří velký dík.

Do vínku dostal nový ústav zřizovací listinu, podle které byla jeho činnost zaměřena na zpracování podkladů pro operativní činnost zřizovatelského ministerstva, metodickou, konzultační a řešerskou činnost, studijní, informační, dokumentační a publikační činnost, přípravu podkladů pro legislativu a technickou normalizaci, tvorbu a zadávání informačních systémů, organizaci mezinárodního odborného styku a účast v mezinárodních organizacích, a to v oborech územní plánování, regionální politika, bydlení a bytová politika, programy územního rozvoje regionů, obcí a jejich částí a cestovní ruch.

Od svého založení sídlí ÚÚR v Brně na Jakubském náměstí. Počet zaměstnanců byl v r. 1994 stanoven na 55 osob.

Byla navržena organizační struktura – ÚÚR měl v roce 1994 oddělení

- města a regionu,
- vesnice a krajiny,
- studijní a informační,
- bydlení a odborných služeb (se sídlem v Praze, Letenská 3),
- ekonomické a provozní.

V souladu s požadavky zřizovatelského ministerstva došlo již v roce 1995 k prvním organizačním změnám. Bylo zrušeno oddělení bydlení a odborných služeb a rozšířena činnost ústavu o vyrovnávání práv a povinností pro zrušených krajských investorských organizacích. K výkonu této činnosti bylo ustaveno oddělení INKA. Sídlo tohoto oddělení bylo v Praze. (V roce 2006 bylo oddělení INKA zrušeno a agenda byla převedena do Brna.)

V souvislosti s organizačními změnami byl v r. 1995 upraven rozpočtový počet pracovníků na 49.

Od roku 1996, kdy bylo zrušeno Ministerstvo hospodářství, je ústav podřízenou organizací Ministerstva pro místní rozvoj (MMR).

V roce 1998 byla rozhodnutím ministra pro místní rozvoj upravena zřizovací listina. Povinností ústavu přestala být příprava podkladů pro technickou normalizaci.

V roce 2001 došlo k významné změně. Na základě zákona č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích, byl ústav změněn z rozpočtové organizace na organizační složku státu.

Došlo rovněž ke změně ve struktuře zpracovávaných úkolů. V souvislosti s těmito změnami došlo také k vnitřní organizační změně. Byla zrušena Oddělení města a regionu a Oddělení vesnice a krajiny. Místo nich byla ustavena Oddělení územního rozvoje a Oddělení informací o územním rozvoji.

I v dalších letech probíhaly v ÚÚR změny. Některé byly vyvolány rozhodnutími ministra pro místní rozvoj (úprava zřizovací listiny a statutu, snížení počtu zaměstnanců), některé vnitřní organizační změnou. V roce 2006 bylo zrušeno z úsporných důvodů samostatné Oddělení ekonomické a provozní, řízení příslušných agend přešlo přímo pod ředitele ÚÚR do tzv. Kanceláře ředitele.

V roce 2011 bylo převedeno vyrovnání práv a povinností zrušených inženýrských organizací (INKA) na Odbor hospodářských služeb MMR.

V souladu s úspornými opatřeními vlády ČR byly následně omezovány některé činnosti ÚÚR (např. pro cestovní ruch a další) a v r. 2012 dokonce padlo rozhodnutí o zrušení ústavu k 31. 12. 2013. Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem zaměstnancům ÚÚR, kteří, ačkoliv mohli očekávat pouze výpověď, i v roce 2013 pracovali a plnili úkoly v daných termínech a požadované kvalitě.

Zásluhou některých šťastných náhod a rozhodnutí tehdejšího ministra pro místní rozvoj Mgr. Františka Lukla, MPA ke zrušení ÚÚR nedošlo a ústav může, i když ve značně redukované podobě (k 1. 9. 2014 má 30 zaměstnanců), pokračovat ve své činnosti.

Panu Mgr. Luklovi zde za jeho rozhodnutí děkuji jménem všech zaměstnanců i odborné veřejnosti, která výsledky práce ÚÚR využívá.

Úkoly a činnosti

Již od roku 1995 jsou úkoly, které ÚÚR řeší, podle své povahy členěny na tyto skupiny:

- A. Stálé činnosti
- B. Tematické úkoly
- C. Publikace

Z hlediska rozložení kapacity ústavu mezi těmito skupinami lze říci, že výrazné procento potřebné kapacity je ve skupině stálých činností.

Do stálých činností patří provoz odborné knihovny, mezinárodní spolupráce, překladatelská činnost, spolupráce s vysokými školami, monitorovací úlohy, poradenská činnost pro orgány státní správy a samosprávy, vydávání odborného časopisu atd.

Odborná knihovna převzala jako základ svého fondu knihovnu zrušeného brněnského pracoviště Výzkumného ústavu výstavby a architektury. Knihovna, která je jediná svého druhu v ČR, má v současné době cca 12 000 knihovních jednotek a odebírá cca 45 titulů českých a cca 25 titulů zahraničních časopisů.

Velmi úspěšná byla mezinárodní spolupráce. ÚÚR byl mnoho let členem Mezinárodní federace pro bydlení a plánování (IFHP), několik let byl zaměstnanec ÚÚR členem předsednictva IFHP a jeho výkonného výboru. Významná byla i spolupráce ÚÚR s Akademií pro územní výzkum a plánování v Hannoveru (ARL). Praktickým výstupem této spolupráce byl např. projekt *Přeshraniční management péče, využívání a rozvoje vybraných evropských krajín podél řek*. Dále chci zmínit publikace, které byly zpracovány v rámci mezinárodní spolupráce Interreg IIC a které byly vysoce hodnoceny. Jedná se o *Česko–rakousko–slovenskou příručku územně plánovací terminologie a Česko–německo–slovenskou příručku územně plánovací terminologie*.

Od r. 2004 je ÚÚR národním kontaktním místem pro program ESPON. ÚÚR je také jedním z členů sítě středoevropských metodických výzkumných institucí SPA-CE.net, která vznikla v r. 2006. V souvislosti s omezováním činnosti ústavu byla v průběhu let omezena i mezinárodní spolupráce. ÚÚR přestal být členem IFHP, spolupráce s jinými organizacemi přešla od spolupráce nad projekty pouze k aktivním účastem na konferencích a seminářích. Výjimkou je zpracování dvoustranných studií – *Studie rozvoje česko-slovenského příhraničí* (r. 2008), *Studie rozvoje česko-saského příhraničí* (r. 2013) a *Projekt Pomoraví*, zpracovaný ve spolupráci se slovenskou stranou (r. 2011). Velmi významné jsou rovněž dva rozvojové dokumenty států V4 + Rumunska a Bulharska z let 2010 a 2014.

Spolupráce s vysokými školami je v současnosti zaměřena především na účast zaměstnanců ÚÚR ve zkušebních komisích, na odborných akcích pořádaných vysokými školami a přednáškách pro studenty. Dříve spočívala např. i v řešení společných projektů a pořádání tzv. kulatých stolů se zástupci vysokých škol s odborným zaměřením souvisejícím se zaměřením činnosti ÚÚR.

Koncem 90. let se rozvíjel úkol *Monitorování územně plánovací dokumentace a rozvojových ploch pro výstavbu*, který se stal jednou z nejdůležitějších stálých činností ústavu. Sleduje se proces pořizování územně plánovací dokumentace a územních studií. Jedná se o celostátní systém monitorování, pro který se zpracovalo a průběžně aktualizuje programové vybavení tak, aby systém umožňoval aktuální přehled o územně plánovací činnosti v ČR. Tato úloha byla naplňována ve spolupráci s pracovníky okresních úřadů, po zrušení těchto institucí přešla tato činnost na krajské úřady. V současné době je tato činnost uložena jako *Evidence územně plánovací činnosti* přímo stavebním zákonem.

Kromě Evidence územně plánovací činnosti zpracovával a zpracovává ústav řadu dalších monitorovacích úloh (Monitoring komunálního bydlení, Portál územního plánování, Monitoring mikroregionů a jejich rozvojových dokumentů atd.). Poradenská činnost pro orgány veřejné správy probíhá nepřetržitě od založení ÚÚR, patří sem zpracování odborných posudků, poskytování konzultací apod. Od října 2006 je tato činnost formalizována i rozhodnutím o zřízení *Konzultačního střediska k novému stavebnímu řádu* v ÚÚR. Konzultační středisko poskytovalo konzultační a metodickou pomoc krajským úřadům, úřadům územního plánování a stavebním úřadům. Z rozhodnutí MMR od ledna 2013 odpovídá ÚÚR pouze na otázky týkající se územního plánování.

V prvních letech své existence vydával ústav 4x ročně časopis *Územní rozvoj*. V roce 1997 došlo ke sloučení tohoto časopisu s bulletinem *Územní plánování a urbanismus*, takže od roku 1998 vydává ÚÚR vám známý časopis *Urbanismus a územní rozvoj*.

Tematické úkoly a zpracování publikací jsou vždy v příslušném roce nebo letech zaměřeny především na nejvýznamnější potřeby zřizovatele a odborné veřejnosti.

Z úloh, které byly poprvé zpracovány v období 1995 až 1996, které se neustále aktualizují a jsou odbornou veřejností kladně přijímány, je nutno uvést především publikace *Limity využití území a Dotčené orgány v procesu územního plánování*.

Významné úkoly představuje příprava metodik pro územní plánování. Tento úkol je v plánu práce ÚÚR celých dvacet let. Řada z nich už dávno ztratila svou aktuálnost – Zóny podle využití území nebo Ekonomická část ÚPD, řadu metodik bylo nutno zpracovat v souvislosti s přijetím zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), např. *Územně analytické podklady, Předkupní právo*. V souladu s novelami stavebního zákona a zkušenostmi z praxe je nutno neustále některé metodiky aktualizovat a zpracovávat nové (*Pořizování územně analytických podkladů a jejich aktualizací, Přezkum zmocnění zástupce veřejnosti* atd.).

V roce 2000 začal ÚÚR spolupracovat na přípravě části „územní plánování“ nového stavebního zákona. K přípravě textu nového zákona se posléze připojila práce na prováděcích vyhláškách a metodických pokynech. Tato činnost samozřejmě pokračovala i při přípravě novel tohoto zákona.

Z prací na stavebním zákoně vyplynul pro ústav také zcela nový úkol. ÚÚR byl pověřen v roce 2003 spoluprací na hledání obsahu a formy nového nástroje územního plánování – Politiky územního rozvoje. Následně byl ústav pověřen zpracováním první Politiky územního rozvoje ČR (byla schválena jako resortní dokument v roce 2006), v dalších letech pak zpracováním celostátního rozvojového dokumentu *Politika územního rozvoje ČR 2008* (schválena vládou ČR v červenci 2009). V souladu s ustanovením stavebního zákona potom ÚÚR připravil návrh *Zprávy o uplatňování Politiky územního rozvoje ČR 2008* a v současné době je zpracovatelem aktualizace č. 1 tohoto dokumentu.

Považuji za vhodné také zmínit alespoň dva úkoly pro cestovní ruch, které měly velký ohlas. Jedná se o úkol *Cestovní ruch a kulturní dědictví* a o úkol *Hodnocení potenciálu cestovního ruchu* na úrovni ČR, kde si MMR po několika letech zadalo ještě aktualizaci původního textu.

K významným a rozsáhlým úkolům patří i Principy a pravidla územního plánování. Tato rozsáhlá publikace, vydaná v internetové podobě poprvé v r. 2006, je pravidelně aktualizována a doplňována a patří k nejvyhledávanějším titulům na webových stránkách ÚÚR.

Zajímavá byla spolupráce s Výzkumným ústavem Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i. se sídlem v Průhoncích. Tato veřejná výzkumná instituce zpracovávala a v roce 2009 vydala rozsáhlé dílo s názvem *Atlas krajiny České republiky* a ÚÚR byl přizván jako spolupracující instituce. V tomto úctyhodném díle tvořil příspěvek ÚÚR týkající se územního plánování jen nepatrnou část, ale zařazení této problematiky do něj znamenal pro obor uznání jeho významu.

Řešení úkolů a vydávání publikací se operativně přizpůsobovalo aktuálním potřebám, např. v roce 1999 byly v návaznosti na předešlé povodně zpracovány publikace *Sborník příkladů řešení povodňové problematiky v ÚPD a ÚPP* a informační materiál *Protipovodňová ochrana v územních plánech obcí*.

V krátkém přehledu nelze v žádném případě vyjmenovat všechny významné činnosti a úkoly, kterými se ústav v dvaceti letech své existence zabýval a zabývá, nejde ani uvést všechny publikace, které byly vydány. Z publikací, které byly vydány tiskem, zmíním alespoň *Nové stavby pro venkov* (dvě vydání), *Znamé neznámé cesty dědictví a Územní plánování v České republice* (dvě vydání, česko-anglická verze).

Významně se v průběhu existence ÚÚR změnila forma vydávání příruček a publikací. V souladu s pokračujícím trendem zveřejňování na internet a zároveň s pokračujícími požadavky na úspory v rozpočtu je řada metodických příruček a publikací již vydávána pouze formou internetové prezentace. Např. v r. 2009 bylo tiskem vydáno 9 titulů a internetovou prezentací 4 tituly, v r. 2013 tiskem vyšly 3 tituly a internetovou prezentací 5 titulů.

Aktuální výstupy práce ÚÚR lze najít na internetových stránkách ÚÚR, starší dokumenty jsou uloženy v knihovně ÚÚR. O všech úkolech a činnostech ústavu jsou každoročně zpracovávány výroční zprávy, rovněž dostupné na webových stránkách ÚÚR ([www. uur. cz](http://www.uur.cz)).

Řízení činnosti ústavu

Činnost ústavu je řízena tzv. zřizovatelským odborem. Tuto úlohu zastává po celou dobu existence ÚÚR Odbor územního plánování (OÚP) – nejprve na Ministerstvu hospodářství, později na Ministerstvu pro místní rozvoj. Za spolupráci, péči a prosazování zájmů ústavu navenek patří poděkování především dlouholetému řediteli OÚP Ing. arch. Martinu Tunkovi, CSc., Ing. arch. Haně Bártové a v neposlední řadě současnému řediteli OÚP Ing. Tomáši Sklenářovi.

Pracovníci ÚÚR

V roce 1994 tvořili základ pracovního týmu pracovníci urbanistického pracoviště VÚVA, zrušeného v roce 1994. V průběhu uplynulých dvaceti let samozřejmě někteří odešli, noví přišli. Stejně jako v uplynulých letech i dnes profesně kopíruje složení zaměstnanců obory činnosti, které jsou ÚÚR vymezeny zřizovací listinou. Kolektiv je složen z urbanistů – územních plánovačů, geografů, ekonomů, stavebních inženýrů, odborníků na GIS a výpočetní techniku a dalších odborníků.

S potěšením mohu konstatovat, že fluktuace v ústavu je nízká, zaměstnanci pracují s vysokým nasazením a jsou schopni a ochotni stále získávat nové poznatky a zkušenosti.

Ani ústavu a jeho pracovníkům se ale bohužel nevyhýbá koloběh života. Dovolte mi proto, abych na tomto místě alespoň věnovala vzpomínku těm, kteří se o dobré jméno ústavu v minulosti zasloužili a kteří již, bohužel, nemohou být mezi námi.

Spolupracovníci, kooperanti, konzultanti

Nejbližšími a stálými spolupracovníky ústavu jsou garanti činností a úkolů z MMR. Ti spolu s ústavními řešiteli koordinují představy o výstupech z řešení a potvrzují správnost a účelnost řešení. Po dvaceti letech vzájemné spolupráce mohu říct, že téměř vždy šlo o vysoce kolegiální a věcný vztah a já doufám, že taková spolupráce bude pokračovat i v budoucnu. Za čas a úsilí, které garanti MMR úkolům věnovali a věnují, je nutno rovněž poděkovat.

Již ve zřizovací listině ÚÚR z roku 1994 je zakotvena zásada, že úkoly jsou řešeny zčásti pomocí kooperací. Za uplynulých dvacet let byla kooperantů celá řada a já jim za spolupráci (téměř vždy úspěšnou) také děkuji.

Zvláštní skupinu spolupracovníků ústavu tvoří členové redakční rady časopisu Urbanismus a územní rozvoj. Jejich stálosti a kreativitě si velmi vážím a za jejich práci mnohokrát děkuji.

Během doby svého trvání si ústav vytvořil i řadu stálých zahraničních kontaktů, některé byly založeny na řešení společných úkolů, některé plynou z členství ÚÚR v mezinárodních organizacích. Všechny jsou velmi prospěšné a přispívají především k získávání poznatků, které můžeme aplikovat i do českých poměrů.

Závěrem

Co ještě dodat, když Ústavu územního rozvoje je dvacet let? Řada věcí se v průběhu doby změnila, ze skrovné výpočetní a reprodukční techniky se stala technika na úrovni, pracoviště je vybaveno klimatizací, což zvyšuje pohodu při práci. Úkoly řeší pracovníci mnohdy s větší zkušeností, ale se stejným nasazením, jako když ÚÚR začal psát stránky své historie. Přes veškerou nepřízeň osudu se podařilo ústav zachovat, zčásti omladit a, jak pevně věřím, upevnit jeho dobré jméno u odborné veřejnosti.

Ing. Alena Navrátilová
pověřená řízením ÚÚR

Návštěvnost registrovaných webových stránek Ústavu územního rozvoje

Přehledná tabulka návštěvnosti registrovaných webových stránek v posledních letech

- Počet návštěv a zhlédnutí jednotlivých webových stránek se zjišťuje na adrese: <http://www.toplist.cz/search.html>
- Údaje ke dni 7. 3. 2014
- Vyznačené samostatné webové aplikace

Č.	Sledovaná stránka	Registrace	Celkem návštěvníků ¹⁾	Návštěvy za rok 2011 ³⁾	Návštěvy za rok 2012 ³⁾	Průměr návštěvníků/den ²⁾	Návštěvy za rok 2013 ³⁾
							rok 2013
1	Ústav územního rozvoje	2005	1 790 493	222 756	233 739	668 (max./den – 1679)	243 826
2	Portál územního plánování	2005	369 360	53 236	46 441	131 (max./den – 296)	47 832
3	Slovník územního plánování	2008	19 361	6 431	4 238	8 (max./den – 28)	3 057
4	1000 otázek ke stavebnímu právu	2008	373 089	112 904	108 639	331 (max./den – 615)	120 802
5	Výroční zprávy	2011	2 038	880	1 070	2	742
6	Knihovna	2011	47 418	21 968	23 718	54	19 773
7	Časopis Urbanismus a územní rozvoj	2011	12 536	5 350	6 579	17	6 371
8	Evidence územně plánovací činnosti	2011	25 843	11 206	13 381	36	13 077
9	Evidence územně plánovací činnosti / On-line systém iLAS	2011	47 753	20 742	24 878	62	22 631
10	Evidence územně plánovací činnosti / On-line systém iKAS	2011	3 102	1 313	1 685	4	1 429
11	Politika územního rozvoje	2011	3 061	1 445	1 449	4	1 348
12	Mikroregiony ČR	2011	8 174	3 726	4 106	10	3 519
13	Mikroregiony ČR / On-line systém iMR	2011	2 472	979	1 377	4	1 293
14	Indikátory strategie regionálního rozvoje ČR	2011	1 003	592	529	1	401
15	Stanoviska a metodiky	2011	32 244	11 963	18 881	32	11 839
16	Konzultační středisko – semináře	2011	4 482	2 010	2 272	4	1 520
17	Právní předpisy – informace	2011	6 553	2 526	3 213	9	3 311
18	Právní předpisy – judikatura	2011	8 833	3 569	4 842	13	4 660
19	Metodické příručky a publikační materiály	2011	11 936	6 045	5 489	12	4 308
20	Limity využití území	2011	13 072	5 448	7 021	21	7 627
21	Dotčené orgány v procesu územního plánování	2011	6 003	2 584	3 142	8	2 946
22	Principy a pravidla územního plánování	2011	5 865	2 226	3 273	9	3 369
23	Mezinárodní spolupráce	2011	3 684	1 687	1 838	4	1 338
24	ESPO	2011	2 572	2 042	481	1	355
25	Systém stavebně technické prevence / On-line systém iSSTP	2011	11 268	4 226	6 489	13	4 699

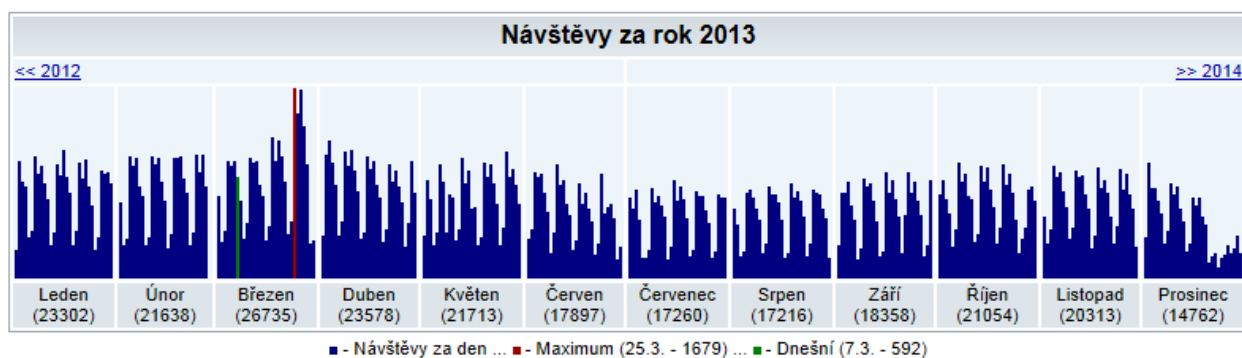
Vysvětlivky:

1) Celkem návštěvníků – počet návštěv od registrace serveru.

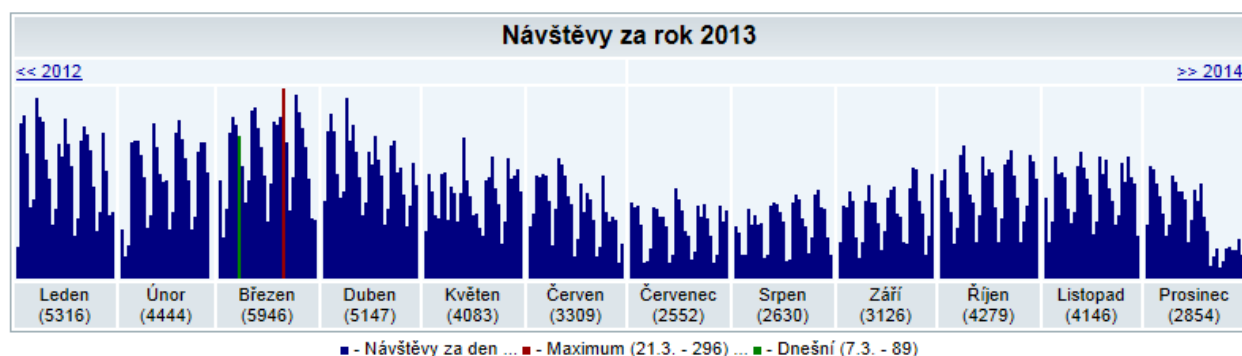
2) Průměr návštěvníků/den – průměrná denní návštěvnost (včetně víkendů, státních svátků a období prázdnin).

3) Návštěvy za rok 2013 – počet návštěv za uvedené období.

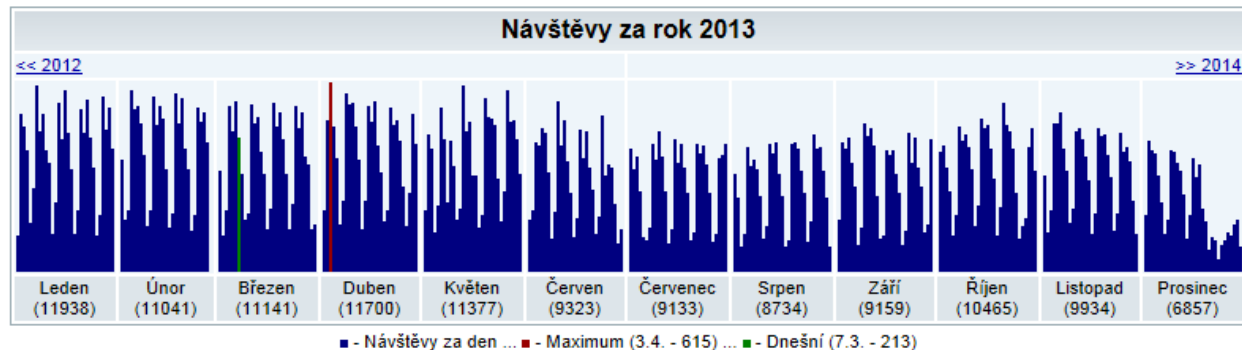
Grafy návštěvnosti vybraných webových stránek za rok 2013

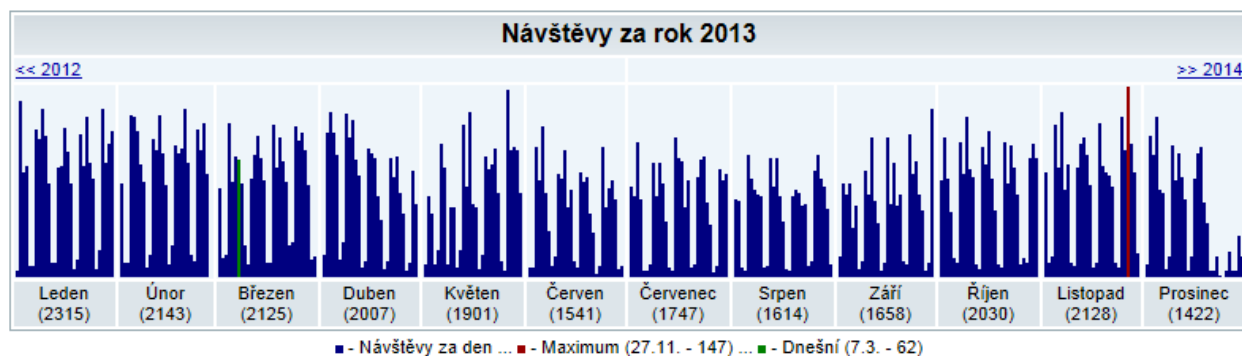
Ústav územního rozvoje – **243 826** návštěvníků za rok 2013

Portál územního plánování – **47 832** návštěvníků za rok 2013

1000 otázek ke stavebnímu právu – **120 802** návštěvníků za rok 2013

Evidence územně plánovací činnosti / On-line systém iLAS – **22 631** návštěvníků za rok 2013

U&UR

Časopis **URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ** je odborným periodikem určeným pro potřeby orgánů územního plánování a pro odbornou veřejnost v oborech územní plánování a územní rozvoj, urbanismus, regionální politika a regionální rozvoj, bydlení a cestovní ruch. V oblasti územního plánování je jediným odborným periodikem v České republice zaměřeným na tuto problematiku. Ústavem územního rozvoje je vydáván od roku 1998. Na Seznam recenzovaných neimpaktovaných časopisů (periodik) vydávaných v České republice byl časopis zařazen v roce 2008. Recenzované články splňující vědecká a odborná kritéria jsou publikovány na základě standardního režimu metodiky nezávislého recenzního řízení.

Redakční rada časopisu je složena z českých i zahraničních odborníků zastupujících ústřední orgány státní správy, orgány veřejné správy i samosprávy, vědecké instituce i prestižní univerzity.

Časopis je strukturován do tří rubrik. První přináší relevantní informace ústředních orgánů státní správy, především z oblasti legislativy. Druhá rubrika, nazvaná Názory a diskuse, je částí, ve které jsou publikovány stěžejní odborné texty, včetně recenzovaných článků. Třetí, závěrečná rubrika, přináší informace z oblasti územního plánování a příbuzných oborů, včetně zpráv ministerstev a profesních komor.

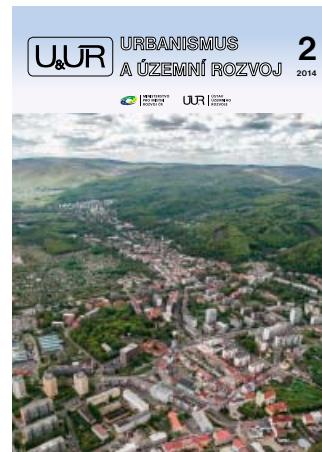
Součástí časopisu jsou stálé přílohy zacílené na pomoc pořizovatelské a stavebně správní praxi. Jednou ze stálých příloh je výběr z databáze odborné knihovny Ústavu územního rozvoje, která slouží nejen odborníkům, ale i studentům vysokých škol.

Mimořádné přílohy pak tvoří odborné publikace věnované monotematickým odborným tématům z konferencí a seminářů (sborníky) i dalším textům, které se týkají urbanismu a územního/prostorového plánování (charty, informace o metodikách Ministerstva pro místní rozvoj, programy a projekty Evropské unie...).

Periodicita časopisu Urbanismus a územní rozvoj je dvouměsíční. Většina nákladu je zdarma rozesílána na ústřední, regionální a obecní orgány veřejné správy, vysoké školy a vybrané knihovny.

Abonenty časopisu jsou soukromé osoby a profesní organizace (včetně zahraničních).

Obsah jednotlivých čísel je aktuálně zveřejňován na webových stránkách Ústavu územního rozvoje v sekci Publikační činnost a knihovna – časopis Urbanismus a územní rozvoj.

Webové stránky časopisu obsahují veškeré relevantní údaje pro příspěvatele, metodiku recenzního řízení a další informace týkající se redakce, redakční rady, předplatného nebo inzerce. Přehled všech publikovaných článků můžete nalézt v přehledných rejstřících.

PRINCIPY A PRAVIDLA ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Tento úkol patří k činnostem, které Ústav územního rozvoje vykonává na základě ustanovení zákona č.183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů – řešení koncepčních otázek teorie a praxe v oboru územní plánování, urbanismus a architektura (§ 11 odst. 3 SZ).

V roce 2005 zadalo MMR ČR Ústavu územního rozvoje zpracování výzkumného projektu, jehož výsledkem je internetová publikace **Principy a pravidla územního plánování** (PaP). Publikace je určena orgánům územního plánování, projektantům, studentům příslušných oborů a další odborné, případně i laické veřejnosti. Internetová publikace zaručuje správný výklad územního plánování jako oboru s právně závaznými výstupy a právně vymahatelnými dopady.

V souladu se zadáním projektu je publikace koncipována tak, aby umožňovala doplňování a aktualizaci. Jedná se o stálou činnost, která je zpracovávána průběžně, zveřejňována a trvale aktualizována na internetových stránkách ústavu. Vysokou odbornou kvalitou a prestiž tohoto uceleného studijního a metodického materiálu umocňují odborné recenze (zástupci akademické sféry, veřejné správy, projekční praxe) na aktualizované kapitoly, které jsou zadávány od roku 2011. Při aktualizacích

jsou kapitoly doplňovány o nové trendy, nové právní předpisy a aktuální koncepce resortů. Principy a pravidla územního plánování jsou přínosnou pomůckou pro orgány územního plánování, projektanty a studenty, potřebné informace v ní najdou také členové samospráv obcí a krajů a další uživatelé, kteří se setkávají s územním plánováním. Účinnějšímu a přehlednějšímu přístupu uživatelů webových stránek publikace slouží propojení s internetovými příručkami ÚÚR **Limity využití území** a **Slovník územního plánování a s metodikami zpracovanými Ústavem územního rozvoje**. Dokument je nově řešen tak, aby zefektivnil a urychlil činnost uživatelů stránek. K tomu slouží mimo jiné odkazy z publikace na **Portál územního plánování** a opačně využívání tabulek a schémat PaP na Portále. Na novinky v publikaci upozorňují aktuální články v příslušných časopisech.

Publikace je značně využívána odbornou veřejností a zejména studenty vysokých škol zaměřených na územní plánování, urbanismus, územní a regionální rozvoj. O jejím intenzivním využívání svědčí návštěvnost internetových stránek. Sledovanost stránek je poměrně vysoká a má rostoucí tendenci (<http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>).

Publikace je členěna na následující problémové okruhy:

- A. Principy udržitelného rozvoje území
- B. Koncepce územního rozvoje ČR
- C. Funkční složky
- D. Územní plánování, jeho orgány, nástroje a vazby
- E. Pojmy

Oba garanti – za MMR a ÚÚR – společně usilují o vzestupnou kvalitu publikace, neboť se jedná o:

- průběžně aktualizované informace o stavu a trendech vývoje a principech řešení v územním plánování,
- jediné přehledné shrnutí a výklad poznatků současného urbanismu a územního plánování, mj. jako podpora popularizaci politiky rozvoje stavební kultury a architektury,
- materiál, jenž recenzemi předních odborníků z akademické sféry, z příslušných resortů a projektové činnosti zajišťuje objektivitu a prestiž dokumentu.

Pozornost je věnována zvláště aktualizaci okruhu C. FUNKČNÍ SLOŽKY:

- C. Úvod
- C.1 Výroba, těžba a skladování
- C.2 Zemědělské a lesní hospodářství
- C.3 Bydlení
- C.4 Občanské vybavení
- C.5 Zeleň
- C.6 Rekreace
- C.7 Dopravní infrastruktura
- C.8 Technická infrastruktura
- C.9 Vodní hospodářství

Od roku 2011 proběhla zásadní aktualizace a doplnění všech kapitol tohoto okruhu. Většina kapitol byla recenzována, a to předními odborníky v příslušném oboru.

Řešitelský kolektiv ÚÚR po novelizaci stavebního zákona zaktualizoval v roce 2013 rovněž všech 19 kapitol okruhu D. ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ, JEHO ORGÁNY, NÁSTROJE A VAZBY. Práce ze strany Odboru územního plánování MMR pokračují na redakci zbývajících šesti kapitol. Kapitola D patří vedle seminářů, metodik a Konzultačního střediska ÚÚR k základním zdrojům informací o územním plánování pro potřeby praxe. Prioritou úkolu je tuto nejdůležitější ucelenou část PaP zveřejnit v nejvyšší kvalitě.

Odbor územního plánování MMR o redakci jedné z těchto kapitol požádal Odbor rozvoje a strategie regionální politiky MMR. Jedná se o kapitolu D.3.2 Vazby nástrojů územního plánování na ostatní nástroje rozvoje území. Kapitola se zabývá vztahem regionální politiky a územního plánování a jejich vzájemnou provázaností. Je v rámci České republiky jedinečným materiálem, v němž MMR stručně a přehledně shrnuje vazby územního plánování a regionální politiky.

V rámci kapitoly E. Pojmy jsou v publikaci zveřejněny vybrané pojmy k tématům územní rozvoj, osídlení, krajina, výroba, těžba, skladování, zemědělské a lesní hospodářství a také pojmy související se stavebním zákonem vycházející z těchto nových právních předpisů:

- občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.),
- katastrálního zákona (zákon č. 256/2013 Sb.),
- prováděcí vyhlášky o katastru nemovitostí (č. 357/2013 Sb.).

V současnosti probíhá aktualizace kapitol B.3.3.1.2 Města – krajina, B.3.3.2.2 Venkovské obce – krajina. Jejich autorem a spolupracovníkem při aktualizaci je doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc., vedoucí Katedry urbanismu a územního plánování Fakulty stavební ČVUT v Praze.

Nově bude do publikace zahrnuta připravovaná kapitola C.10 Veřejná prostranství.

Pro časopis Urbanismus a územní plánování a další periodika bývá dle požadavku MMR zpracována stručná informace o novinkách v PaP:

Internetová publikace Principy a pravidla územního plánování v roce 2011

Urbanismus a územní rozvoj – ročník XIV – číslo 4/2011

Co nového v internetové publikaci Principy a pravidla územního plánování

Urbanismus a územní rozvoj – ročník XV – číslo 3/2012

Občanské vybavení v internetové publikaci Principy a pravidla územního plánování

Urbanismus a územní rozvoj – ročník XVI – číslo 4/2013

Přínosná pomůcka pro územní plánování

Moderní obec – únor 2012 – upoutávka

www.moderniobec.cz – <http://moderniobec.ihned.cz/c1-54561440-prinosna-pomucka-pro-uzemni-planovani>

– celý článek

Užitečná příručka

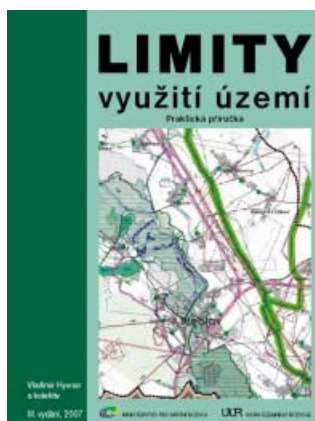
Veřejná správa (čtrnáctideník vlády České republiky) – ročník XXIII – číslo 3/2012

Principy a pravidla územního plánování slouží veřejnosti již pátým rokem

Zpravodaj venkova (měsíčník SPOV ČR a NS MAS ČR) – č. 163 – 10/2011

Tištěná podoba internetové verze PaP je zpracovávána v dvouletých cyklech pro knihovnu ÚÚR.

LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Ústav územního rozvoje Brno vydal v roce 1995 příručku pod názvem „**Limity využití území – celostátně platné limity**“. Příručka vycházela z právních předpisů vztahených k datu 31. 12. 1994 a vznikla z myšlenky a potřeby poskytnout především státní správě užitečné podklady pro její práci při pořizování územně plánovací dokumentace a územně plánovacích podkladů.

Dle dohody s Odborem územního plánování, v té době ještě Ministerstva hospodářství, byla příručka rozeslána na všechny okresní úřady (stavební úřady a referáty regionálního rozvoje). Byla také k dispozici pro krajské úřady, projekční kanceláře, některé knihovny a odbornou veřejnost.

Účelem příručky bylo usnadnit účastníkům procesu územního plánování orientaci v rozsáhlé řadě obecně platných právních předpisů a norem regulujících využití území, a poskytnout tak podklad pro věcné a rychlé zjištění omezení, která z předpisů vyplývají. Takto ucelený materiál nebyl do té doby nikdy pojat a zpracován.

V úvodní části příručky byly uvedeny základní obecné pojmy, důvody omezení, popsány druhy limitů a vysvětleno jejich uspořádání. Limity byly uspořádány do katalogu členěného do pěti částí.

Pro popis jednotlivých limitů, které byly v těchto částech uvedeny, byla zvolena jednotná osnova, a to:

- číslo a název limitu,
- objekt limitování,
- vyjádření limitu,
- ukazatele a číselné hodnoty limitu,
- právní předpisy,
- doplňující poznámky.

Limity byly v katalogu uváděny anotační formou. To znamená, že z příslušných právních předpisů byly převzaty základní údaje a spíše „populárnější“ formou než pouhou citací příslušných paragrafů zde byla dle zmíněné osnovy vyjádřena jejich podstata.

Vzhledem k tomu, že proces schvalování nových legislativních předpisů je neustále živý, bylo třeba na nové zákony, jejich novelizace, případně prováděcí předpisy, v čase reagovat. Byla proto zvolena forma pololetních tištěných dodatků k citované příručce, tedy její pravidelná aktualizace. Katalog byl uspořádán tak, aby bylo možné inovované limity přímo zakládat do vlastní příručky a nahrazovat tak ty původní.

Příručka se během několika let stala využívanou pomůckou např. pro stavební úřady, referáty regionálního rozvoje okresních úřadů a řadu projekčních kanceláří, kam byla postupně distribuována. Zájem o ni projevila i odborná veřejnost.

V souvislosti s významnou novelou stavebního zákona a schválením jeho nových prováděcích vyhlášek v roce 1998 došlo ještě k posílení významu limitů v územně plánovací dokumentaci. Na základě těchto skutečností a po dohodě s Odborem územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj (vzniklo v roce 1996) přistoupil Ústav územního rozvoje v roce 1999 k přepracování původní příručky a připravil její druhé vydání. V důsledku celé řady změn i v dalších právních předpisech a s přihlédnutím k praktickým poznatkům s využíváním dosavadní příručky byly provedeny i příslušné úpravy, a to jak v uspořádání kapitol, tak i ve vlastní obsahové části limitů. V této souvislosti došlo i k jejich přečíslování.

Katalog limitů byl nově seřazen do sedmi částí, kterými byly:

- Územní podmínky pro výstavbu
- Doprava
- Technická infrastruktura
- Vytváření a ochrana zdravých a bezpečných životních podmínek
- Ochrana přírody a krajiny
- Ochrana památek
- Právo

Přepřacovány byly rovněž úvodní texty, seznam limitů, věcný rejstřík i rejstřík právních předpisů. Nově byl do katalogu zařazen přehled nejdůležitějších zákonů uvedených v příručce, a to ve znění změn, doplňků a úprav k datu vydání příručky a dále vždy k datu platnosti legislativy, na který reagovaly jednotlivé dodatky.

K 1.1.2007 vstoupil v účinnost nový stavební zákon č. 183/2006 Sb., který s sebou přinesl tak zásadní změny, že je bylo nutno promítnout také do nové příručky Limity využití území.

Na rozdíl od předchozího stavebního zákona (zákona č. 50/1976 Sb.), který za limity považoval pouze omezení vyplývající z právních předpisů a rozhodnutí, nový stavební zákon (č. 183/2006 Sb.) obsah termínu limity pojal širěji. V rámci hierarchie Nástrojů územního plánování jsou limity součástí Územně analytických podkladů a za limity využití území jsou považována nejen omezení změn v území „z důvodů ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů nebo stanovených na základě zvláštních právních předpisů“, ale i „vyplývajících z vlastností území“.

III. vydání příručky navázalo na vydání druhé a zahrnuje nejdůležitější *limity vyplývající z právních předpisů* v přehledné formě, a to jak po obsahové stránce, tak i jejich sestavením do ucelených bloků jednotlivých odborných oblastí. Nezabývá se limity vyplývajícími z vlastností území, neboť se jedná o specifické údaje, které v celostátním měřítku nelze zobecňovat. Celková koncepce příručky se proti předchozímu vydání nezměnila, řešena byla zejména obsahová část limitů. Při posuzování této obsahové části byla opět využita i dříve osvědčená spolupráce s odborníky několika resortů nebo specialisty dalších odborných organizací.

Příručka byla rovněž dvakrát ročně aktualizována formou dodatků v tiskové podobě, a to vždy v návaznosti na změny legislativy v I. a II. pololetí jednotlivých let.

V důsledku pokroku počítačové techniky byla z rozhodnutí Odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj provedena transformace tištěné podoby příručky do podoby digitální, která byla zveřejněna na webových stránkách Ústavu územního rozvoje. Tištěné dodatky proto již od roku 2009 realizovány nebyly.

Zavedený a osvědčený systém vlastní inovace se neměnil, zůstal tedy jako doposud pololetní, pouze změny byly a jsou prováděny v digitální formě (vždy v únoru a srpnu příslušného roku) na adrese www.uur.cz pod pojmem Publikční činnost – Limity využití území – od 1. 1. 2007. Příručka si tak neustále udržuje aktuální podobu.

Tento nově zvolený způsob zefektivnil zejména práci s příručkou a poskytl možnost detailnějšího provedení všech příslušných změn, které nebylo možné zohlednit tzv. průvodním dopisem, který byl vždy součástí tištěných dodatků.

Během téměř dvaceti let od data prvního vydání příručky se její podoba výrazně změnila zejména svou digitalizací, ale také z hlediska obsahové části nebo třeba i ve své grafické podobě, která je v současné době velmi názorná a přehledná. Postupně také probíhají i některé další úpravy. V minulém roce byla např. u příslušných limitů doplněna poznámka, že daný limit je součástí a nebo má vazbu na územně analytické podklady – že se tedy jedná o údaj o území v rámci sledovaných jevů dle přílohy č. 1 část A vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

Smyslem stanovování limitů v územně plánovací dokumentaci by však nemělo být detailní podvazování rozvoje území. Limity, které mají celostátní platnost, a které jsou právě náplní zmíněného katalogu, je nutné respektovat.

Navíc je vždy nezbytné mít na paměti, že závazná část územně plánovací dokumentace jakéhokoli druhu, vyhlášená obecně platným právním předpisem, určuje limity pro územně plánovací dokumentaci následně pořizovanou. Např. platné zásady územního rozvoje kraje stanovují limity využití území při pořizování územního a regulačního plánu obce.

DOTČENÉ ORGÁNY V PROCESU ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

V roce 1995 začal Ústav územního rozvoje zpracovávat obsáhlý materiál týkající se dotčených orgánů státní správy. Materiál byl příštího roku vydán v podobě publikace s názvem „**Dotčené orgány státní správy v procesu územního plánování a územního řízení**“. Obsahovala výčet všech dotčených orgánů státní správy spolupůsobících v procesu pořizování územně plánovací dokumentace a v řízeních podle stavebního zákona s přiřazením právních předpisů v jejich působnosti včetně citací příslušných ustanovení těchto předpisů. Dotčené orgány státní správy byly rozděleny do 23 oddílů podle oboru působnosti a k nim pak byly přiřazeny jednotlivé druhy územně plánovací dokumentace a územního rozhodnutí. Tato „základní“ publikace se pak stala výchozím podkladem pro všechny další publikace, které následovaly ve třech vydáních.

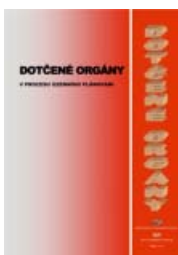

První vydání bylo zpracováno v roce 1999 pod stejným názvem a se stejným obsahem jako publikace z roku 1996, ale na základě ohlasů uživatelů původní příručky byla zpracována „obráceně“. Příslušné dotčené orgány státní správy byly přiřazeny k jednotlivým druhům územně plánovací dokumentace (územní plán velkého územního celku, územní plán obce a regulační plán) a jednotlivým typům územního rozhodnutí (rozhodnutí o umístění stavby, rozhodnutí o využití území, rozhodnutí o chráněném území nebo o ochranném pásmu, rozhodnutí o stavební uzávěře, rozhodnutí o dělení nebo scelování pozemků).

Každá kapitola byla rozdělena na tabulkovou a textovou část. V tabulkové části byly pro jednotlivé obory působnosti (ochrana životního prostředí, ochrana přírody a krajiny, vodní hospodářství atd.) přiřazeny příslušné dotčené orgány státní správy a dále pak právní předpisy (s uvedením typu správního úkonu – stanovisko, posudek, souhlas, vyjádření apod.), které se přímo dotýkaly jednotlivých druhů územně plánovací dokumentace či územního rozhodnutí. Textová část doplňovala údaje v tabulce o přesnou citaci jednotlivých paragrafů dotčených zákonů a vyhlášek. Vznikla tak publikace, která přinesla kompletní přehled dotčených orgánů státní správy.

Vzhledem k zásadním změnám v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, kdy se převáděly kompetence okresních úřadů především na kraje a pověřené obecní úřady obcí s rozšířenou působností (zákon č. 320/2002 Sb.), došlo v roce 2002 ke změně prakticky všech právních předpisů vztahujících se k řešené oblasti. Proto bylo v roce 2003 vytištěno druhé vydání publikace pod již známým názvem i se stejnou skladbou obsahu.

V roce 2006 byl schválen nový stavební zákon – zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a zákon č. 186/2006 Sb., o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění. Následovalo třetí vydání publikace – již s novým názvem „Dotčené orgány v procesu územního plánování“, které reagovalo na změny v pojetí obou zákonů.

Od roku 2007 se čtyřikrát ročně na webových stránkách ÚÚR provádí aktualizace (<http://www.uur.cz/default.asp?ID=2588>), která umožňuje pohotové sledování aktuálních změn v příslušných právních předpisech.

Publikace je cennou pomůckou nejen pro pracovníky krajských úřadů, úřadů územního plánování, stavebních úřadů, projektanty, ale i pro další subjekty, které nejrůznějším způsobem přijdou do styku s předmětnou problematikou, jak se orientovat v složitém systému působností a pravomocí jednotlivých dotčených orgánů v procesu územního plánování. Koncentrovaným způsobem publikace poskytuje značné množství informací, které by jinak musely být velmi pracně vyhledávány v rozsáhlé a často i (s ohledem na četné novelizace) málo přehledné právní úpravě.

PRŮMĚRNÉ CENY DOPRAVNÍ A TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY

Publikace „**Průměrné ceny dopravní a technické infrastruktury**“ (ÚÚR, 1999) se začala připravovat v roce 1998. Výstupem bylo její první vydání tiskem. Jednalo se o jeden ze svazků ediční řady **Vesnice**, kterou Ústav územního rozvoje vydával.

Publikace byla určena pro starosty a zastupitele venkovských obcí, které se zapojily do **Programu obnovy venkova**. Cílem publikace bylo usnadnit orgánům venkovských obcí (obce do 2 500 obyvatel) orientaci v oblasti finanční náročnosti infrastruktury včetně veřejné zeleně, ale i následné zabezpečení financí na nové investice. Toto první vydání publikace mělo v závěru zařazenou kapitolu vztahující se k dotačním titulům, které mohly obce využít, a které přispívaly jak na infrastrukturu, tak i na úpravu veřejných prostranství. Tato kapitola se již při následujících aktualizacích publikace neopakovala.

Další pokračování publikace bylo zadáno v roce 2001 a od tohoto roku se aktualizovala pravidelně každý rok. Její publikování již bylo realizováno na webových stránkách ÚÚR, a to do roku 2012. Výjimkou byl rok 2008, kdy byla příručka vydána jak v tištěné podobě, tak v elektronickou verzi.

Zadavatelem úkolu byl Odbor regionální politiky Ministerstva pro místní rozvoj, jehož celý název v době ukončení prací na úkolu zněl Odbor rozvoje a strategie regionální politiky. Tím, že byla aktualizace publikace požadována každoročně, zařadil se úkol mezi stálé činnosti ÚÚR. Tento typ úkolu byl zařazen do skupiny tzv. monitoringu, a byl tak veden pod názvem **Monitoring průměrných cen budované dopravní a technické infrastruktury ve venkovských obcích**.

Řešitelský kolektiv zvolil tabulkové uspořádání jednotkových cen prací včetně materiálů sestavených dle jednotlivých druhů infrastruktury, přičemž se jednalo o zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod, zásobování elektrickou energií, zásobování plynem, veřejné osvětlení, obecní rozhlas, místní komunikace, veřejnou zeleň a elektronické komunikace. Samostatně (hned v první kapitole) byly zařazeny zemní práce včetně protlaků. Na liniové síti navazovaly související objekty, které se na daný systém infrastruktury vážou. Opět se jednalo o tabulkové sestavy, které měly uvedeny orientační ceny. Ty byly mnohdy ještě členěny na ceny vztahující se ke stavební části a k části technologické. K vodovodům a kanalizacím byly připojeny rovněž ceny za domovní přípojky. Zejména u kapitoly *Odvádění a čištění odpadních vod* byly zařazeny a popsány např. druhy kanalizačních šachet, sanace kanalizačního potrubí a k uvedeným malým čistírnám odpadních vod bylo připojeno i vybrané příslušenství těchto čistíren, jako např. odlehčovací komory, dešťové nádrže, suché poldry apod. Kapitola Veřejná zeleň obsahovala jak popis časové následnosti jednotlivých prací při zakládání ploch veřejné zeleně tak i popis a ceny za udržovací práce (sekání trávy, potřebné uhrabování, ale i přihnojování trávníků). V roce 2006 byla připojena kapitola Elektronické komunikace, která reagovala na multifunkční síť vztahující se k televizi, k datovým službám a dále k hlasové službě a ke kamerovým systémům.

Jednotkové ceny byly získávány prostřednictvím dvou společností zaměřených na projektování a rozpočtování. Jedna z nich se mimo jiné přímo zabývá i tvorbou ceníků stavebních činností a druhá inženýrská organizace využívá ceníky společnosti ÚRS Praha, a. s.

Podkladem pro zpracování publikace byly rozpočtové ukazatele stavebních prací. Hodnotové údaje byly vždy v cenové úrovni prvního pololetí daného roku a jednalo se o ceny bez DPH, které bylo vhodné považovat za průměrné a orientační. Doporučováno bylo vždy přihlídnout k dané lokalitě stavby, tedy k místním podmínkám daného investičního záměru, což má úzkou vazbu např. na geologii (třída těžitelnosti horniny), hydrogeologii (výška hladiny podzemní vody a nutnost jejího odvádění, případně odčerpávání v průběhu stavby). S realizací stavby nezbytně souvisí i bezpečnost při realizaci stavby. Musí být také zajištěno bezkolizní provozování, což se musí zohlednit i ve finanční náročnosti.

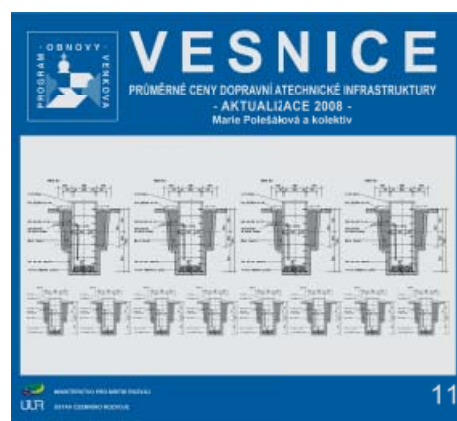
Pro porovnání tzv. rozpočtových cen byly vždy do příslušné kapitoly přiřazeny tzv. ceny administrativní (nebo také vyhláškové), které měly oporu v zákoně č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Aktualizace vycházela vždy z prováděcí vyhlášky Ministerstva financí, která se vztahovala k provedení některých ustanovení uvedeného zákona č. 151/1997 Sb. Publikace tak posloužila i sféře odhadců.

Pro dokreslení informací k jednotlivým druhům infrastruktury byla zařazena příloha s grafickou ukázkou doplněnou popisem a rozpočtovými náklady z dříve zpracovaných projektů, které využila pro sborníky společnost ÚRS Praha, a. s. Tato společnost každoročně vydává katalog vztahující se k cenovým ukazatelům (např. *Ukazatele průměrné orientační ceny na měrnou a účelovou jednotku*, ÚRS Praha, a. s., 2012), který obsahuje koeficienty, pomocí nichž se cenová úroveň daného roku upravovala.

Přehledná ukáзка měla cenovou úroveň zachycenou od začátku prací, čímž byl dán přehled vývoje cen od roku 2001 až po rok 2012. V roce 2010 byla vysledována určitá stagnace cen u některých systémů infrastruktury oproti dřívějším trendům, kdy docházelo spíše k jejich nárůstu. To se projevilo i v následujících letech 2011 a 2012. Vyšší ceny zůstávaly u nejvíce žádaných druhů materiálů, což se dalo vysledovat např. u kanalizace. V roce 2012 tak i z tohoto důvodu byly tabulky jednotkových cen zejména v kapitole *Odvádění a čištění odpadních vod* ponechány tak, jak je pro ÚÚR zpracovaly oslovené společnosti. Po dohodě se zadavatelem úkolu bylo jejich rozlišení provedeno barevně a byl ponechán i název firmy, aby si uživatelé pomůcky mohli vybrat.

Jak již bylo uvedeno, zrealizovaná infrastruktura musí obcím sloužit k bezkoliznímu provozování po téměř celou dobu její životnosti. Na tom závisí jak volba materiálu, tak i kvalita provedené práce. K tomu bylo vždy doporučováno mít pod kontrolou nejen projektovou přípravu, ale i výstavbu díla a návazně i čerpání finančních prostředků. Zainvestování území dopravní a technickou infrastrukturou včetně vhodného doplnění veřejnými prostranstvími je stále finančně náročným procesem, při kterém bylo, je a bude nutné koordinovat spoluúčast všech zainteresovaných subjektů.

Publikace sloužila obcím při realizaci obecní infrastruktury, projektantům, dodavatelům i odhadcům, ale byla využívána i pro studijní účely na vysokých školách. Pomůckou byla i pro Ministerstvo zemědělství, kam patří obor veřejných vodovodů a kanalizací. Webové stránky s touto publikací byly hojně navštěvovány a byly časté i telefonické konzultace. Zájem byl i po povodních, kdy bylo nutné provést jak odhad škod, tak počítat s obnovou poškozené infrastruktury. Pomůcka byla obcím oporou i při výběrových řízeních na dodavatele stavby. Při stanovení nákladu stavby s využitím jednotkových cen pro porovnání s nabídkovou cenou dodavatele bylo možné posoudit serióznost nabídky.

KNIHOVNA

Úkol **„Vedení knihovny, dokumentační činnost“** patří ke stálým činnostem ústavu již od jeho založení. Základ knihovny ÚÚR tvoří knihovna Ústavu architektury a územního plánování (vznik 1952), v roce 1954 přejmenovaného na Výzkumný ústav výstavby a architektury.

Zaměření sledovaného oboru se měnilo: do roku 1954 to byla architektura a územní plánování, v letech 1954–1994 výstavba, architektura a územní plánování. ÚÚR shromažďuje a zpracovává

literaturu v oborech: územní plánování a stavební řád, výstavba, regionální politika, bydlení a bytová politika, programy územního rozvoje regionů a obcí ČR, cestovní tuch, evropské záležitosti.

Veřejná odborná knihovna poskytuje služby pracovníkům MMR, ÚÚR, veřejné správy a odborné veřejnosti, zejména studentům vysokých škol.

Po založení ÚÚR se knihovna přestěhovala do zrekonstruovaných prostor, kancelář knihovny byla doplněna o studovnu a dva sklady. Knihovna poskytuje služby výpůjční – absenční a prezenční, meziknihovní výpůjční služby, informační služby, rešeršní služby, bibliografické služby, poradenství a konzultace.

V současnosti má knihovna cca 12 000 knihovních jednotek. Knihovní fond tvoří knihy, časopisy, výzkumné zprávy VÚVA i zprávy ÚÚR, elektronické zdroje. Nejvíce knih je vydáno po roce 1950, ale ve fondu je i řada knih vydaných dávno před rokem 1900. Knihovní fond uložený ve skladech do roku 1990 byl v letech 2005–2012 počítačově zpracován. Od roku 2012 má knihovna ÚÚR celý knihovní fond uložen v databázi. Dokumentační záznamy o něm jsou čtenářům dostupné prostřednictvím internetu.

V současnosti knihovna odebírá 18 zahraničních a 35 českých periodik. Knihovna ve svých skladech shromažďuje 75 titulů zahraničních časopisů a 92 českých a slovenských titulů časopisů. Zahraniční časopisy z oboru architektury a územního plánování má knihovna ve svém fondu jako jediná v České republice.

Ústav územního rozvoje převzal knihovnu VÚVA s celým knihovním fondem dostupným ve skladech, ale i se záznamy o něm v databázi (týkalo se knihovního fondu z let 1990 až 1994). V brněnské pobočce byla databáze založena v roce 1990 a za dobu své existence prošla mnoha změnami. V následujících letech došlo v dokumentační činnosti k průběžnému a systematickému shromažďování a zpracování knih, časopisů a zpráv vybraných oborů, jejich ukládání do databáze podle přesně stanovených pravidel, s možností jejich vyhledávání a využívání.

Pro zpracování knihovního fondu, jeho ukládání do databáze a vyhledávání bylo vypracováno několik metodických materiálů, z nich nejdůležitější byl manuál „Jak psát záznamy článků do počítače. Zásady a pravidla pro jednotné ukládání“ a „Odborný heslář územního plánování“. Všechny metodické materiály jsou dle potřeby aktualizovány.

Odborný heslář územního plánování a souvisejících oborů je řízený slovník ve dvou verzích, budovaný od roku 1991. Tištěný obsahuje cca 1 500 hesel, cca 900 pomocných hesel a cca 230 odkazů. Používá se při dokumentační práci a je k nahlédnutí v knihovně. Online verze pro čtenáře disponuje pouze hesly. Heslář ukazuje vývoj terminologie územního plánování. Heslář územního plánování ÚÚR je jediný v uvedeném oboru v České republice. Nejedná se pouze o seznam hesel jednoho oboru, ale ke každému heslu v knihovně nalezneme odpovídající literaturu. Veškeré informační zdroje uvedené v databázi lze v knihovně ÚÚR vypůjčit.

Databázi knihovny tvoří záznamy knih, články z časopisů, zprávy a elektronické zdroje. Struktura záznamu je jednotná pro všechny druhy dokumentů: autor, název, překlad/podnázev, pramen/vydavatel, hesla, anotace, poznámka, signatura, tematická skupina a rok vydání.

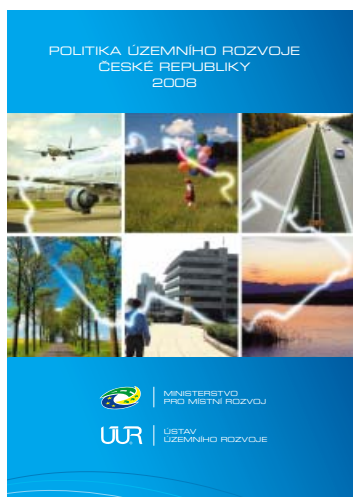
Databáze knihovny ÚÚR obsahuje téměř 52 000 záznamů. Necelých 39 000 tvoří záznamy článků z časopisů, přes 12 000 je záznamů knih, přes 700 je záznamů zpráv a cca 100 záznamů elektronických zdrojů. Do databáze jsou ukládány veškeré knihy, zprávy a elektronické zdroje. České i zahraniční časopisy se do databáze zpracovávají výběrově. Všechny záznamy jsou doplněny hesly a anotací. Databáze je dostupná v knihovně i na internetu. Nové přírůstky knihovny vycházejí měsíčně na internetu jako „Novinky“ a 6x ročně jako příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj pod názvem „Výběr z databáze knihovny ÚÚR“.

Internetové stránky knihovny se nacházejí na adrese www.uur.cz – Publikační činnost a knihovna. Tato sekce obsahuje služby knihovny, přehled odebíraných časopisů v letošním roce, seznam časopisů ve skladu, základní informace o databázi a pravidla pro vyhledávání, vyhledávání v databázi, novinky.

Přes všechny změny, které kolem nás neustále probíhají, existují i věci trvalé. Odborná knihovna Ústavu územního rozvoje svým knihovním fondem k nim patří, a to hned z několika důvodů. Soustřeďuje literaturu o územním plánování na jednom místě více než 60 let. Databáze vybraných článků z českých i zahraničních časopisů (rozsah cca 39 000 záznamů článků) doplněných hesly a anotací, a to z oblasti územního plánování, je budována od roku 1991.

Vzhledem k dlouhé existenci knihovny jsou rozsah a složení jejího knihovního fondu vysoce specializované a jedinečné v rámci celé České republiky.

POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE

Politiku územního rozvoje (PÚR) jako celostátní nástroj územního plánování pořizuje Ministerstvo pro místní rozvoj MMR a Ústav územního rozvoje byl pověřen jeho zpracováváním.

V roce 2003, kdy práce na tomto dokumentu začaly, zaměstnanci ÚÚR společně s tvůrci nového stavebního zákona hledali a upřesňovali obsah, formu a způsob projednávání. Zároveň byl ÚÚR pověřen zpracováním **Politiky územního rozvoje ČR 2006**, která byla ještě schválena jako resortní koncepce a následně zpracováním návrhu Zprávy o uplatňování PÚR ČR 2006, jak bylo uloženo v příslušném usnesení vlády ČR.

Na tyto dokumenty plynule navázaly v ÚÚR práce na PÚR ČR 2008, která již byla zpracována podle § 31 až 35 a § 186 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů. Spolu s návrhem PÚR byl zpracován také materiál Podklady a východiska k PÚR ČR. V tomto materiálu jsou obsaženy výstupy analýz o stavu, záměrech a limitech využití území ČR, na jejichž základě byla PÚR zpracována. Tento materiál je informačním vstupem, který není formálně projednáván a schvalován vládou ČR.

Ke schválení PÚR ČR 2008 vládou ČR došlo usnesením č. 929 v červenci 2009. V následujících letech pokračovaly práce zpracováváním metodik, které měly usnadnit a sjednotit přístup zpracovatelů následných územně plánovacích dokumentací k přebírání úkolů z PÚR. Jednalo se např. o **Pomůcku k uplatňování republikových priorit PÚR ČR 2008** nebo o přípravu **Metodického sdělení MMR k uplatňování PÚR ČR 2008 v činnosti stavebních úřadů**.

V roce 2011 se již naplno rozběhly, v souladu s ustanovením stavebního zákona, práce na přípravě návrhu **Zprávy o uplatňování PÚR ČR 2008**. Bylo nutno zjistit stav plnění úkolů určených v PÚR, případné nedostatky ve formulacích a shromáždit nové podněty k aktualizaci č. 1 tohoto dokumentu. **Zpráva o uplatňování PÚR ČR 2008** byla projednána vládou v srpnu 2013 a na základě jejího usnesení č. 596 byly zahájeny práce na aktualizaci č. 1 PÚR ČR 2008.

V roce 2011 se již naplno rozběhly, v souladu s ustanovením stavebního zákona, práce na přípravě návrhu **Zprávy o uplatňování PÚR ČR 2008**. Bylo nutno zjistit stav plnění úkolů určených v PÚR, případné nedostatky ve formulacích a shromáždit nové podněty k aktualizaci č. 1 tohoto dokumentu.

Zpráva o uplatňování PÚR ČR 2008 byla projednána vládou v srpnu 2013 a na základě jejího usnesení č. 596 byly zahájeny práce na aktualizaci č. 1 PÚR ČR 2008.

Základní principy návrhu **Aktualizace č. 1 PÚR ČR 2008**

- Návrh zachovává původní uspořádání dokumentu. Jedinou změnou je kapitola 7, kde v PÚR ČR 2008 byly jen úkoly pro územní plánování. V návrhu aktualizace jsou i úkoly pro ministerstva a jiné ústřední správní úřady, které mají napomoci realizaci úkolů pro územní plánování.
- Příslušné články PÚR byly upraveny na základě vyhodnocení úkolů plynoucích z PÚR ČR 2008 splněných, jejichž plnění probíhá a úkolů nesplněných; byla prověřena potřebnost a přiměřený způsob územní ochrany jednotlivých stávajících a aktualizací navrhovaných záměrů.
- Návrh aktualizace vzal v úvahu a zapracoval nové strategické dokumenty EU (například Územní agendu EU 2020, Toledskou deklaraci, Evropskou úmluvu o krajině, revize TEN-T a TEN-E) a v ČR schválené a projednávané strategické dokumenty (například návrh Aktualizace Státní energetické koncepce, Strategii regionálního rozvoje ČR 2014–2020, Dopravní sektorovou strategii).
- Do všech kapitol byly zařazeny nové náměty a záměry, které vyplynuly ze **Zprávy o uplatňování PÚR ČR 2008**, případně z projednávání návrhu aktualizace s příslušnými ministerstvy a jinými ústředními správními úřady.

Úkolem ÚÚR bylo zpracovat návrh **Politiky územního rozvoje ČR 2008 ve znění Aktualizace č. 1** (tzv. srovnávací text), návrh **Odůvodnění k návrhu Aktualizace č. 1 PÚR ČR**, aktualizovat **Podklady a východiska k PÚR ČR** a zabezpečit zpracování **Vyhodnocení vlivů návrhu Aktualizace č. 1 PÚR ČR na udržitelný rozvoj území**. Návrhy aktualizovaných dokumentů prošly vnitřním připomínkovým řízením na MMR, veřejným projednáním v červenci 2014 v Praze a v Brně a vnějším připomínkovým řízením ministerstev, jiných ústředních správních úřadů a veřejnosti. V souladu s ustanovením stavebního zákona byl návrh aktualizace PÚR zaslán také sousedním státům. Od jednotlivých ministerstev, jiných ústředních správních úřadů a krajů došlo k návrhu aktualizace celkem 205 připomínek, připomínkových míst veřejnosti je 70 a rovněž některé sousední státy uplatnily několik připomínek.

V současné době probíhá proces vypořádání připomínek, jejich projednávání a zpracování výsledného návrhu **Aktualizace č. 1 PÚR ČR 2008**. Vzhledem k probíhajícím pracím a jednáním nelze nyní přesně určit, jaké změny aktualizace přinese. Výsledné znění by mělo být předáno vládě ČR k projednání koncem tohoto roku.

EVIDENCE ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI V ČR

Podmínkou celostátního vyhodnocování územně plánovací činnosti na úrovni obcí a krajů je jednotná evidence pořizování územně plánovací dokumentace a vybraných územně plánovacích podkladů.

Pro zajištění evidence a jejího zveřejnění způsobem umožňujícím dálkový přístup pověřil Odbor územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj (podle § 162 odst. 1 stavebního zákona) Ústav územního rozvoje, který vyvíjí a provozuje webové aplikace pro prohlížení a on-line aktualizaci databáze v prostředí Internetu (<http://www.ur.cz/default.asp?ID=966>):

- Lokální aktualizací systém – iLAS (pro evidenci územně plánovací činnosti obcí),
- Krajský aktualizací systém – iKAS (pro evidenci územně plánovací činnosti krajů).

Předmětem evidence územně plánovací činnosti jsou podle § 162 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, data o:

- a) územně plánovací dokumentaci a průběhu jejího pořizování,
- b) zastavitelných ploch nad 10 ha a účelu jejich využití,
- c) územních studiích.

Původcem informací o územně plánovací činnosti obcí je orgán územního plánování, který v přenesené působnosti pořizuje územně plánovací dokumentaci (dále jen ÚPD) a územní studie (dále jen ÚS) obcí a zpracovává odpovídající registrační listy (dále jen RL). Tímto orgánem je dle § 6 odst. 1 písm. a) až c) stavebního zákona:

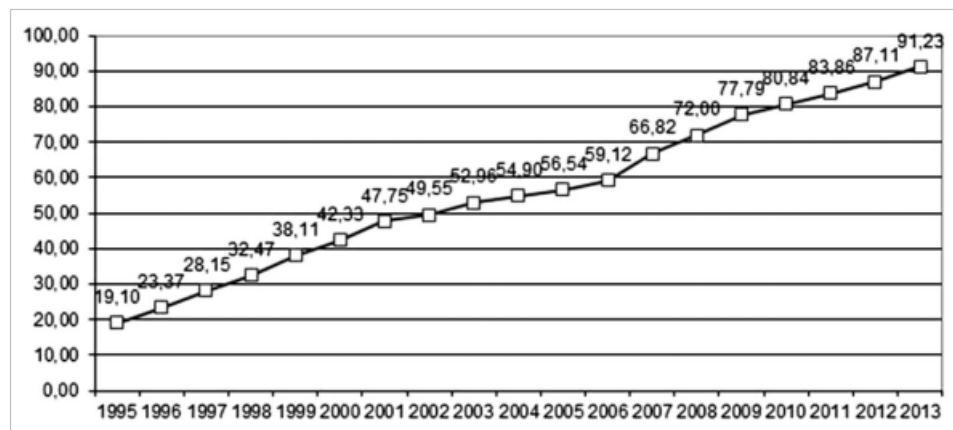
- úřad územního plánování,
- obecní úřad, který zajistil splnění kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti a
- krajský úřad.

Původcem informací o územně plánovací činnosti krajů je orgán územního plánování, který v přenesené působnosti pořizuje ÚPD a ÚS krajů a zpracovává odpovídající RL. Tímto orgánem je podle § 7 odst. 1 písm. a) a b) zákona krajský úřad.

Podkladem pro vkládání dat do evidence územně plánovací činnosti jsou registrační listy:

- Registrační list územní studie dle přílohy č. 14 vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti (dále jen vyhlášky),
- Registrační list zásad územního rozvoje nebo jejich aktualizace dle přílohy č. 15 vyhlášky,
- Registrační list územního plánu nebo jeho změny dle přílohy č. 16 vyhlášky,
- Registrační list regulačního plánu pořízeného z podnětu nebo jeho změny dle přílohy č. 17 vyhlášky,
- Registrační list regulačního plánu pořízeného na žádost nebo jeho změny dle přílohy č. 18 vyhlášky.

Graf 1: Vývoj pokrytí území ČR platnou územně plánovací dokumentací obcí (podíl výměry katastrálních území s platnou ÚPD obcí k celkové rozloze státu vyjádřený v procentech); 1995 až 2013

Vedle ÚPD a ÚS pořizovaných podle stavebního zákona č. 183/2006 Sb. jsou předmětem evidence i dokumentace pořizené podle stavebního zákona č. 50/1976 Sb.:

- platná a účinná územně plánovací dokumentace schválená od 1. 7. 1992 (územní plány sídelních útvarů a zón, územní plány obcí a regulační plány),
- územně plánovací podklady (dále jen ÚPP), u nichž byla potvrzena aktuálnost (urbanistické studie, územní generely a územní prognózy).

Monitorování územně plánovací činnosti a zveřejňování výsledků evidence chápou MMR a ÚÚR jako službu veřejnosti, pomoc prosadit a urychlit investice do území:

- Územně plánovací dokumentace je jedním z rozhodujících podkladů pro získávání veřejných prostředků a pro posouzení jejich hospodárneho vynaložení.
- Schválený územní plán s jasnými, obecně závaznými pravidly pro využití území významně ovlivňuje rozhodování soukromého sektoru o tom, kam vloží své prostředky a jak se bude podílet na rozvoji obce nebo kraje.

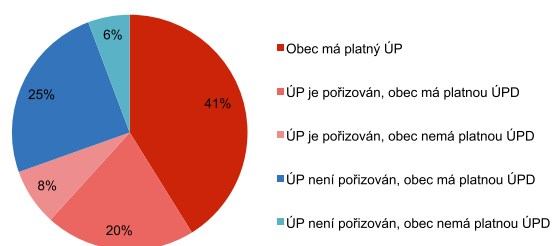
Tabulka 1: Pořadí krajů podle počtu platné územně plánovací dokumentace obcí; 2006 až 2013

Kraj	Počet obcí	Počet obcí s platnou ÚPD							
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hlavní město Praha	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zlínský	305	275	275	282	285	289	293	295	300
Moravskoslezský	300	259	267	266	272	271	273	287	289
Olomoucký	399	270	291	320	328	341	350	369	371
Pardubický	451	268	308	333	361	394	404	412	415
Jihomoravský	673	384	392	431	488	559	581	604	616
Karlovarský	132	108	108	113	115	117	119	120	120
Jihočeský	623	322	352	378	415	468	492	527	542
Královéhradecký	448	236	270	287	312	326	350	377	387
Ústecký	354	200	214	238	263	278	288	298	305
Liberecký	215	105	108	116	127	145	162	181	183
Vysočina	704	181	230	291	428	488	522	574	595
Středočeský	1145	560	578	608	715	776	808	887	917
Plzeňský	501	227	246	253	279	299	323	346	363
Celkem	6251	3396	3640	3917	4389	4740	4966	5278	5404

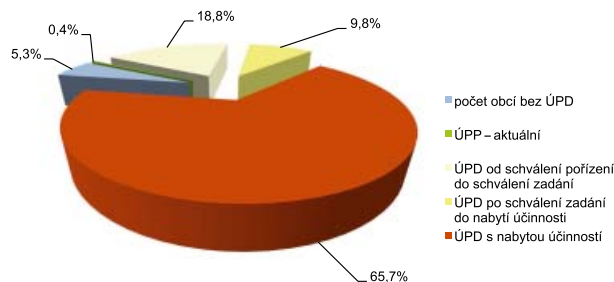
Tabulka 2: Stav pořizování územních plánů k 31. 12. 2013

Počet obcí	6251
Počet obcí s platným ÚP	2572
Počet obcí bez platného ÚP	3679
z toho	
ÚP je pořizován, obec má platnou ÚPD	1287
ÚP je pořizován, obec nemá platnou ÚPD	489
ÚP není pořizován, obec má platnou ÚPD	1545
ÚP není pořizován, obec nemá platnou ÚPD	358

Graf 2: Stav pořizování územních plánů k 31. 12. 2013

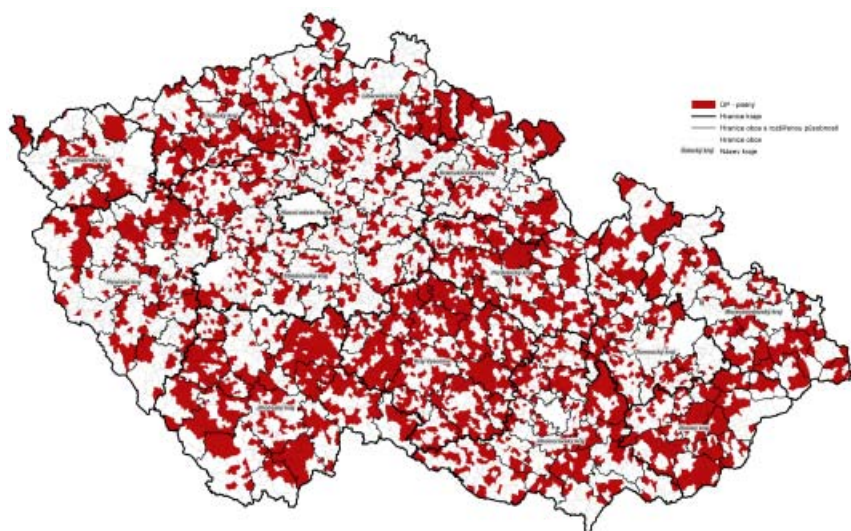
Graf 3: Podíl jednotlivých fází pořizování ÚPD a ÚPP (co obec, to jedna aktuální dokumentace) k 31. 12. 2013

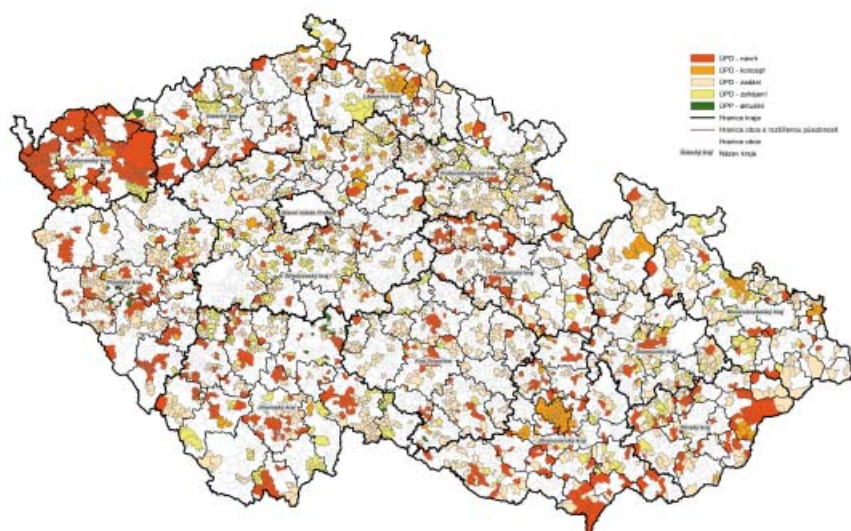
Kartogram 1: Platná územně plánovací dokumentace obcí k 31. 12. 2013

Kartogram 2: Platné územní plány pořizené podle zákona č. 183/2006 Sb. k 31. 12. 2013

Kartogram 3: Rozpracovaná územně plánovací dokumentace a aktuální územně plánovací podklady obcí k 31. 12. 2013

PORTÁL ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Portál územního plánování (dále jen „Portál ÚP“) je oficiálním portálem Ústavu územního rozvoje z oblasti územního plánování. Je v provozu od roku 2003. Cílem Portálu ÚP je vytvářet otevřený, průběžně aktualizovaný a bezpečný systém odkazů na relevantní informace v oboru územního plánování a územního rozvoje, vyplývajících jak z činností Ústavu územního rozvoje (dále jen „ÚÚR“), tak z činnosti Ministerstva pro místní rozvoj ČR (dále jen „MMR“) i z externích zdrojů.

Portál ÚP přednostně nabízí tříděné věcné informace z oblasti územního plánování, kontakty na subjekty územního plánování, přehled o stavu územně plánovací činnosti v ČR a od roku 2012 prezentuje výstupy z činnosti ÚÚR a MMR v oblasti územního plánování. Od roku 2013 je setkávací platformou v rámci omezeného přístupu s heslem pro vybrané subjekty.

Portál ÚP je určen pro subjekty státní správy, subjekty samosprávy, profesní a odbornou veřejnost, jako podklad pro efektivní práci a rozhodování a pro ostatní subjekty, které mají zájem získat informace o územním plánování.

Portál ÚP usnadňuje orientaci v oblasti územního plánování. Je navázán na Portál veřejné správy a na další příbuzné portály.

Historie Portálu územního plánování

V roce 2002 byl Portál ÚP jako jedna z úloh projektu Monitoring územního plánování zařazen do Akčního plánu realizace státní informační politiky pro období do konce roku 2005 (schváleno usnesením vlády ČR č. 527 ze dne 31. května 2000), rámcového programu Elektronická veřejná správa – Veřejné informační služby (VIS) – Informační zdroje VIS.

Smyslem projektu Monitoring územního plánování jako trvalého úkolu ÚÚR bylo zajistit relevantní informace z oblasti územního plánování jako podklad pro koncepční i operativní práci a rozhodování veřejné správy a veřejnosti, zveřejnění v přehledné formě zpracovaných informací z činnosti ÚÚR ve shodě s požadavky zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Očekávanými přínosy bylo soustředění informací z oblasti územního plánování poskytovaných státem do jednoho místa – zkrácení doby nutné pro vyhledání potřebných informací, zpřístupnění informací o územním plánování a územním rozvoji široké odborné i laické veřejnosti – realizace práva občana na přímý přístup k informacím, snadná dostupnost prostřednictvím internetu – zavedení moderní informační technologie do služeb poskytovaných občanům – vybudování dílčí části komunikační infrastruktury MMR, snadná orientace v přehledné a jednoduché struktuře systému pro vyhledávání relevantních informací na webových stránkách institucí, v dokumentech, databázích, registrech apod., aktuálnost informací zajištěná průběžným vkládáním autorizovaných dat, zpětná vazba od více subjektů poskytujících příbuzné informace, zajištění nepřetržité dostupnosti uvedených informací, transparentnost, důvěryhodnost, bezpečnost a pořádek v poskytování informací jako služby veřejné správy občanům ve specifických podmínkách informační společnosti.

V roce 2003 byl Portál ÚP od úkolu Monitoring územního plánování oddělen. Byl připraven projekt, vybudován technologický základ a spuštěn ověřovací provoz portálu. Portál ÚP byl původně založen jako databázová úloha. Na základě řady diskusí a připomínek ke změnám koncepce pro další řešení úkolu bylo rozhodnuto o jeho přepracování.

V průběhu roku 2004 byly stránky přepracovány jako statické dle normy XHTML Strict, aby je bylo možné bez větších problémů editovat. Z aplikačních důvodů byla od 1. 9. 2004 změněna internetová adresa na <http://portal.uur.cz>. Portál ÚP byl aktualizován tak, aby splňoval kritéria přístupnosti pro weby veřejné správy.

Aby bylo možno sledovat návštěvnost, byl Portál ÚP od května 2005 zaregistrován do TOP listu – on-line počítadla a statistiky přístupů na webové stránky.

Významným milníkem pro další vývoj Portálu ÚP bylo nabytí účinnosti nového stavebního zákona č. 183/2006 Sb. a jeho prováděcích vyhlášek. V této souvislosti byly práce v letech 2006 a 2007 soustředěny na úpravy Portálu ÚP tak, aby byl funkční v souladu s podmínkami stanovenými novým stavebním zákonem a reagoval na nejnovější dění v uvedené oblasti. Tyto úpravy se projeví ve výrazném zvýšení návštěvnosti Portálu ÚP.

V roce 2008 probíhala aktualizace odkazů na územně plánovací dokumentaci a územně plánovací podklady krajů a obcí. Do Portálu ÚP se přidávaly a doplňovaly informace o územně analytických podkladech, což byla významná pomoc pro úřady územního plánování v rámci ČR v návaznosti na nový stavební zákon.

V roce 2009 byla nově zpracována a dokončena aktualizace sekce odkazů Nástroje územního plánování v České republice – územně plánovací podklady (ÚPP), politika územního rozvoje (PÚR), územně plánovací dokumentace (ÚPD). Dále ÚPD a ÚPP krajů – odkazy na ÚAP krajů, ZÚR krajů, evidenci iKAS a ÚPD a ÚPP obcí – odkazy na ÚAP a ÚPD obcí s rozšířenou působností, evidenci iLAS. Byla provedena aktualizace odkazu Mezinárodní souvislosti – Územně plánovací nástroje na celostátní úrovni v zemích EU a aktualizace odkazu Orgány územního plánování.

Dále byla v souvislosti se spuštěním nových portálů Ministerstva pro místní rozvoj provedena aktualizace provázanosti Portálu ÚP na portály MMR – Ministerstva pro místní rozvoj, Strukturálních fondů Evropské unie, Portálu o veřejných zakázkách a koncesích.

V roce 2010 probíhala údržba a aktualizace nefunkčních a nesprávných odkazů ve všech sekcích a průběžné doplňování novými odkazy. Byla zavedena nová sekce Přístup s heslem. Stránka má sloužit pro neveřejné informace vybranému okruhu uživatelů (např. krajské úřady apod.).

V roce 2011 byla mj. vytvořena nová ikona Portálu ÚP, byly zpracovány přehledné mapy územně-správního uspořádání České republiky – kraje, okresy, obce s rozšířenou působností, obce a celek za jednotlivé kraje. Proběhla opět aktualizace odkazů v sekci Nástroje územního plánování v ČR – ÚPD a ÚPP obcí a v sekci Nástroje územního plánování v České republice – ÚPD a ÚPP krajů. Odkaz Přístup s heslem byl rozšířen o další intranetové aplikace ÚÚR.

V roce 2012 probíhala celoročně údržba a aktualizace nefunkčních a nesprávných odkazů ve všech sekcích a průběžné doplňování novými odkazy. Dále se doplňovaly nové sekce vyplývající z činnosti ÚÚR a MMR. Ostatní sekce se operativně měnily s ohledem na lepší přehlednost a orientaci v Portálu ÚP.

Dalším milníkem byla novela stavebního zákona – zákon č. 350/2012 Sb., ze dne 19. září 2012, kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony, která nabyla účinnosti 1. 1. 2013. Postupně byly změněny informace související s touto novelou, které budou nadále aktualizovány a doplňovány.

Byla také dokončena významná sekce související s výše uvedenou novelou – Druhy a fáze pořizování územně plánovací dokumentace (zásady územního rozvoje, územní plán, regulační plán). Je zde řešeno sjednocení odkazů – na právní předpisy, metodiky, judikaturu, otázky a odpovědi uveřejněné na internetových stránkách ÚÚR a MMR – pro jednotlivé druhy a fáze pořizování ÚPD tak, aby pořizovatel měl přístup k informacím z jednoho místa.

Současnost

V roce 2013 a 2014 se práce na Portálu ÚP zaměřila mj. na aktualizaci a doplňování odkazů ve vazbě na nové programové období EU 2014–2020, kontrolu a aktualizaci odkazů na ÚPP a ÚPD krajů a ÚPP a ÚPD obcí, aktualizaci a doplňování sekce Přístup s heslem a aktualizaci a doplňování sekce Druhy a fáze pořizování územně plánovací dokumentace (ZÚR, ÚP, RP) ve vazbě na právní předpisy, stanoviska a metodiky, judikaturu, otázky a odpovědi.

V nejbližším období je připravena aktualizace sekcí Mezinárodní souvislosti – Územně plánovací nástroje na celostátní úrovni v zemích EU, Strategické a koncepční dokumenty v České republice, Obecné informace o území – Geografická data, informační systémy, Oborové informace o území – Bydlení, občanské vybavení, služby.

Celoročně probíhá průběžná údržba a aktualizace odkazů ve všech sekcích a doplňování novými odkazy. Kontrola funkčnosti, aktuálnosti a správnosti odkazů na Portálu ÚP probíhá pololetně speciálním programem a následně je provedena oprava nefunkčních odkazů.

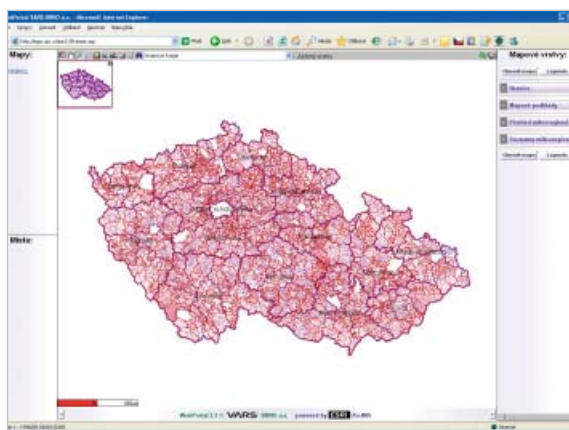
Portál ÚP ke dni 19. 6. 2014 obsahuje 2 549 URL adres a celkem jej od roku 2005 navštívilo 437 212 návštěvníků.

Od roku 2009 je Portál ÚP součástí archivace webů Národní knihovny České republiky jako kvalitní zdroj, který by měl být uchován do budoucna a stát se tak součástí českého kulturního dědictví (společně s webovými stránkami ÚÚR).

Dostupnost

- Webová stránka Portálu územního plánování – <http://portal.uur.cz/>– <http://portal.uur.cz/>
- Webové stránky Ústavu územního rozvoje – <http://www.uur.cz/>
- Webové stránky Ministerstva pro místní rozvoj ČR – <http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Kontakty-Odkazy>

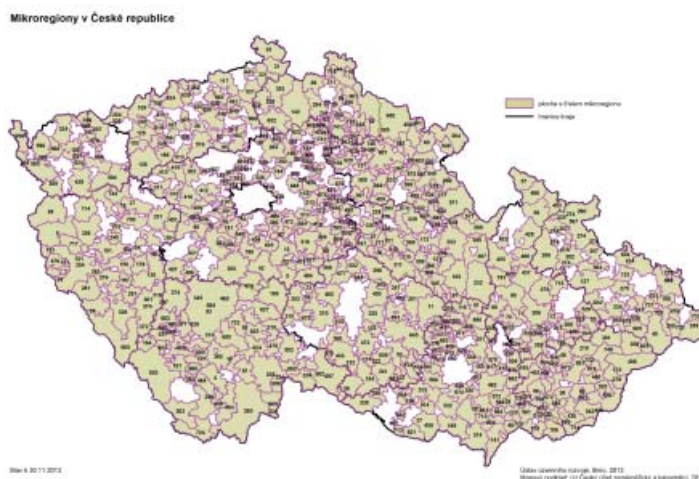
MONITORING MIKROREGIONŮ A PODPORA JEJICH ROZVOJE

Vznik mikroregionů je vhodným prostředkem pro společné prosazování zájmů a záměrů venkovských obcí a je pozitivním trendem probíhajícím ve venkovském prostoru, který mimo jiné pomáhá obcím, které jsou součástí mikroregionů k získání finančních prostředků z různých fondů. Proto je třeba věnovat mikroregionům jako nositelům rozvoje v území zaslouženou pozornost. Z tohoto důvodu je v celé ČR prováděn Ústavem územního rozvoje v Brně v souladu se statutem organizace a na základě pověření Ministerstva pro místní rozvoj

již od roku 2000 monitoring zdola vznikajících mikroregionů, jejich fungování a aktuálnost jejich strategických rozvojových dokumentů. Monitoring mikroregionů v průběhu let měnil svoji podobu, a to jak v metodice a způsobu zjišťování vstupních dat, tak i při jejich prezentaci.

Monitoring mikroregionů byl zpočátku prováděn prostřednictvím dotazníkového šetření na referátech regionálního rozvoje okresních úřadů, později dotazníkovým šetřením prostřednictvím referátů regionálního rozvoje krajů což pomohlo k navázání spolupráce s jednotlivými kraji. Vyhodnocení získaných dat bylo provedeno v podobě grafů za celou republiku i za jednotlivé kraje. V roce 2005 byly poprvé dotazníky osloveny přímo jednotlivé mikroregiony se žádostí navázání kontaktu. Dotazníky bylo osloveno více než 500 mikroregionů. Většina z nich se aktivně zapojila do spolupráce při vytváření databáze mikroregionů ČR. Podařilo se získat a zpracovat dostatečné množství podkladových dat potřebných pro vytvoření databáze jako podkladu pro zpracování on-line evidence mikroregionů ČR. Cílem šetření bylo získat především údaje o jejich geografickém vymezení, základní identifikační a kontaktní údaje, informace o strategických rozvojových dokumentech (dále SRD), o zpracovatelech těchto dokumentů, zahraničních kontaktech a jiné doplňující údaje.

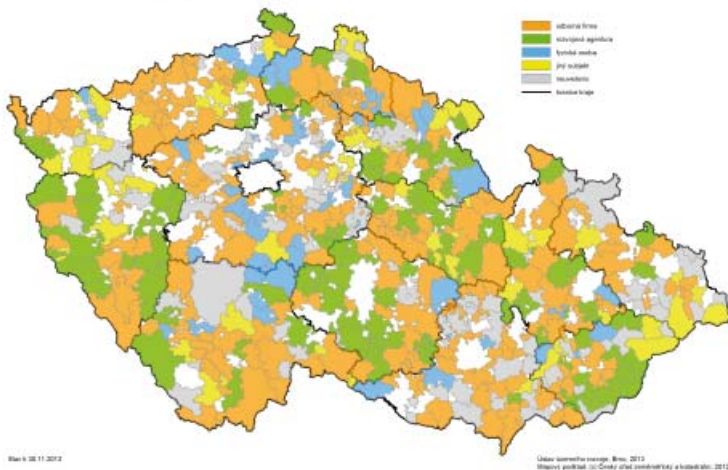
V roce 2006 byl ze získaných údajů založen informační systém/registr GIS mikroregionů ČR včetně grafiky a jeho webová aplikace „Monitoring mikroregionů“ vč. mapové prezentace byla zveřejněna na webových stránkách ÚÚR. Ústav územního rozvoje provozuje tedy od roku 2006 on-line aplikaci Evidence mikroregionů a jejich rozvojových dokumentů (iMR) na internetu, archivuje centrální databázi, zajišťuje veškeré funkce, které jsou potřebné pro sběr, třídění, import a export dat. V této databázi lze mimo jiné získat informace o umístění mikroregionu, příslušnosti do kraje, okresu a ORP a je rovněž připojen odkaz na webové stránky mikroregionu (pokud existují).

V roce 2006 se zásadně změnil systém aktualizace údajů v databázi mikroregionů. Údaje jsou od roku 2006 on-line aktualizovány prostřednictvím webových aplikací pověřenými pracovníky mikroregionů. Provádění monitoringu v takovém rozsahu by nebylo možné bez aktivní spolupráce jednotlivých mikroregionů, kterých je v současné době monitorováno cca 550. V případě neaktivního přístupu mikroregionů aktualizuje databázi podle možností přímo zástupce ÚÚR. Z databáze jsou každoročně zpracovávány grafické výstupy v podobě kartogramů, které jsou k dispozici za jednotlivé roky na webových stránkách ÚÚR (např. rok 2013 <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4627>).

Na úvodní stránku on-line systému Evidence mikroregionů lze vstoupit přímým zadáním adresy <http://www.uur.cz/iMR/imr.asp>. Kliknutí na odkaz iMR umožňuje i vstup do geoaplikace.

Vedle monitoringu mikroregionů za celou ČR zpracoval Ústav územního rozvoje v rámci této problematiky několik modelových studií na územní úrovni Jihomoravského kraje. Úkol věnovaný mikroregionům Jihomoravského kraje byl několik let úkolem samostatným a později byl sloučen pod úkol Monitoring mikroregionů a podpora jejich rozvoje. Na základě společného jednání zástupců Jihomoravského krajského úřadu a zástupců Ústavu územního rozvoje

Zpracovatel strategického rozvojového dokumentu

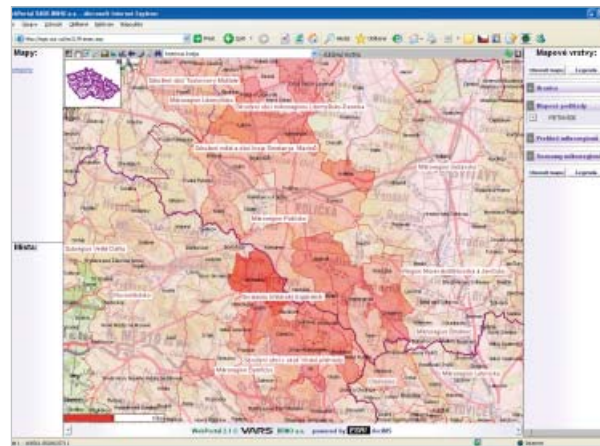
voje bylo iniciováno zpracování „Monitoringu geografického vymezení a funkčnosti mikroregionů v Jihomoravském kraji“. Jeho úkolem je především zpracování podkladů pro katalog mikroregionů, který vydal v roce 2003 Krajský úřad Jihomoravského kraje, a stanovení disparit mikroregionů na základě vybraných ukazatelů.

Různorodost podmínek v jednotlivých mikroregionech, která způsobuje, mnohdy významné rozdíly v jejich ekonomické úrovni byla v roce 2004 podnětem ke zpracování další modelové studie „Hodnocení ekonomické úrovně mikroregionů Jihomoravského kraje“. Toto hodnocení bylo provedeno ve dvou úrovních: pro celkové hodnocení ekonomické úrovně území byl zvolen souhrnný ukazatel. Vedle něj byly sledovány doplňující ukazatele, které nevstou-

pily do celkového hodnocení, ale přesto informují o jevech, které by při hodnocení ekonomické úrovně mikroregionů neměly být opomenuty.

Na tuto práci navázala v roce 2005 studie s názvem „Ekonomicky slabé mikroregiony v Jihomoravském kraji“. Jejím hlavním cílem bylo navrhnout systém ukazatelů pro stanovení ekonomicky slabých mikroregionů. Přitom byly zohledněny ukazatele pro stanovení regionů se soustředěnou podporou státu. Pracovalo se téměř výhradně s poměrovými ukazateli či ukazateli vyjádřenými v bodech. V roce 2006 byla zpracována rovněž srovnávací studie „Vývoj mikroregionů v letech 2002–2005“ a „Zhodnocení přirozené soudržnosti současně existujících mikroregionů s důrazem na vyhodnocení nodálních mikroregionů s přirozenou spádovostí“, jejímž cílem je zhodnocení současně existujících mikroregionů z pohledu jejich přirozené soudržnosti s důrazem na vyhodnocení nodálních mikroregionů s přirozenou spádovostí. Cílem další studie z roku 2005 s názvem „Vymezení a hodnocení středisek průmyslu a služeb v Jihomoravském kraji, jejich vztah k mikroregionům“ bylo definovat a vymežit výraznější střediska průmyslu a služeb v současně existujících mikroregionech na území Jihomoravského kraje. Některé vybrané studie lze nalézt v plném znění na stránkách Ústavu územního rozvoje v Brně <http://www.uur.cz/default.asp?ID=1665>.

Další významnou aktivitou ÚÚR v rámci úkolu Monitoring mikroregionů a podpora jejich rozvoje je od roku 2007 organizování pravidelných seminářů pod záštitou MMR a v některých letech rovněž ve spolupráci s vybranými krajskými úřady. Od roku 2007 proběhlo již šest ročníků seminářů. Každý ročník byl svým zaměřením specifický a tematicky jinak orientovaný. Zástupci mikroregionů měli na seminářích možnost vyslechnout informace zástupců MMR, odborných firem, zabývajících se problematikou mikroregionů a zpracováním rozvojových dokumentů mikroregionů, zástupců krajských úřadů a vysokých škol, které se této problematice věnují. Zástupci mikroregionů zde měli rovněž možnost vystoupit s vlastními poznatky a zkušenostmi ze své každodenní práce.

V rámci úkolu byla zpracována rovněž již výše zmíněná Metodická příručka pro zpracování rozvojových dokumentů mikroregionů (SRD). Potřeba zpracovávat strategické rozvojové dokumenty pro menší územní jednotky než je kraj, avšak v širších vazbách okolí než obec, vede k tomu, že vysoké procento mikroregionů pořizuje Strategický rozvojový dokument pro svoje území. Pro tuto územní úroveň SRD však není legislativní opora, ani není používána jednotná metodika, což způsobuje velkou nejednotnost zpracovaných rozvojových dokumentů. Ve snaze o sjednocení obsahu a úrovně SRD mikroregionů v rámci ČR připravil ÚÚR v roce 2009 „Metodickou příručku pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů“, která má pomoci jednotlivým mikroregionům při zpracování rozvojových dokumentů na této územní úrovni. Strategické dokumenty na úrovni mikroregionů nejsou nijak legislativně ošetřeny, a proto může být metodika brána jen jako metodické doporučení, nikoliv jako závazný dokument. Příručka je k dispozici na webových stránkách ÚÚR: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=1932>.

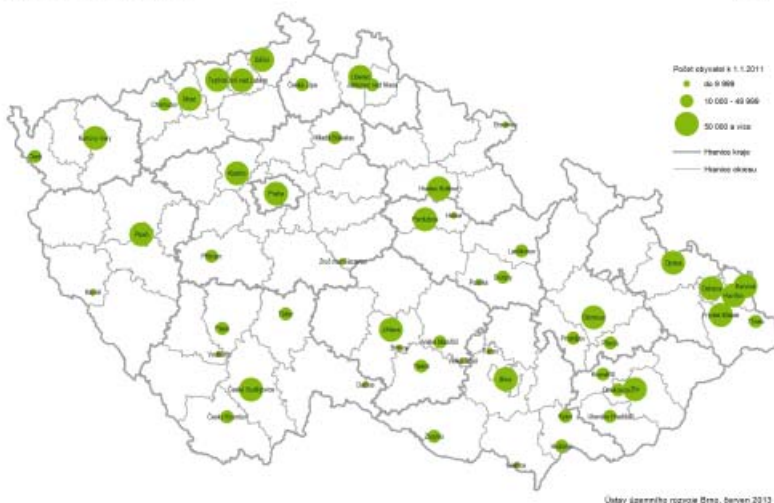
MONITORING KOMUNÁLNÍHO BYDLENÍ

Problematika komunálního bydlení byla Ústavem územního rozvoje řešena již od roku 2000. Každoročně se opakujícím dotazníkovým šetřením byly získávány, následně vyhodnocovány a aktualizovány potřebné údaje a informace o obecním bytovém fondu za vybraná města. Šetření bylo určeno pro zadavatele úkolu – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR – Odbor politiky bydlení. Vyhodnocení získaných údajů sloužilo tomuto resortu jako jeden z podkladů pro jeho koncepční práci. Sledovány byly následující tematické okruhy:

- privatizace obecního bytového fondu,
- pohyb v rámci obecního bytového fondu,
- platby spojené s užíváním obecních bytů,
- náklady na správu obecního bytového fondu,
- doplňková část dotazníku.

V doplňkové části dotazníku byly každým rokem upravovány otázky s ohledem na prověření specifických údajů vztahujících se k bytové politice, které Ministerstvo pro místní rozvoj ČR potřebovalo aktuálně od obcí upřesnit. Jednalo se o zjišťování konkrétních problémů v oblasti bydlení, např. o potřebu bytů v obcích, problematiku nájemních bytů zvláštního určení, ubytoven sloužících jako dlouhodobé bydlení sociálně slabých, o evidenci žádostí o pronájem bytu a druh softwaru používaný k tomuto účelu, o otázku bezdomovců, vandalismu, o způsoby boje s nepláťci, participaci soukromého sektoru na financování výstavby, výstavbu nových obecních bytů postavených bez dotace od Ministerstva pro místní rozvoj nebo Státního fondu rozvoje bydlení, trvající restituční spory apod.

Přehled oslovených měst

Mapa

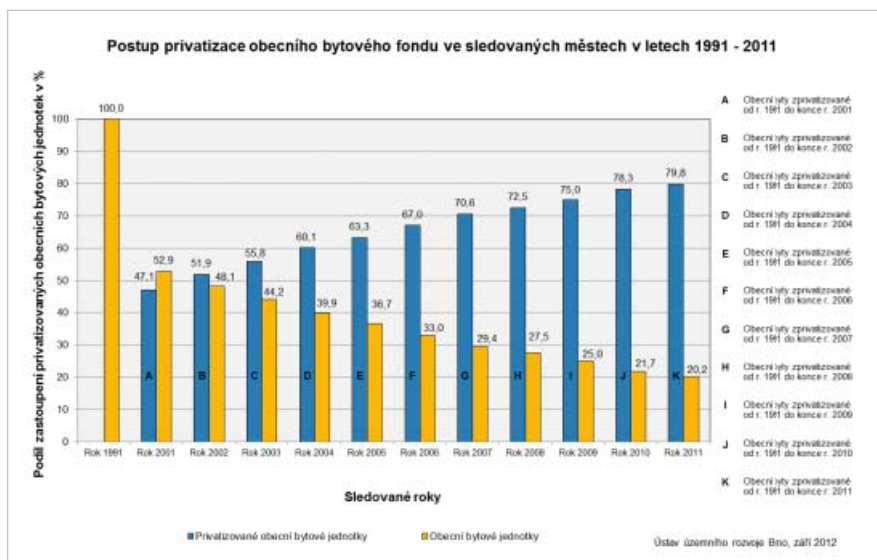
Výsledky šetření byly každoročně zpracovány do závěrečné zprávy s přílohou pracovních tabulek k jednotlivým tématům. Tato zpráva byla k dispozici Ministerstvu pro místní rozvoj ČR a dále jednotlivým respondentům, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. Bez příloh (vzhledem k citlivosti konkrétních dat za konkrétní obce) jsou zprávy k zapůjčení v knihovně Ústavu územního rozvoje. Dále byly každým rokem zpracovány stručné zprávy se základními výsledky z šetření, včetně anglického překladu, a pravidelně zveřejňovány na webových stránkách Ústavu územního rozvoje, kde jsou přístupné pro odbornou i širokou veřejnost. Zprávy v anglickém jazyce je možné využívat pro prezentaci České republiky za danou oblast v zahraničí.

V odborném časopisu Urbanismus a územní rozvoj byly pravidelně zveřejňovány články týkající se aktuálních změn v obecním bytovém fondu. Odborná veřejnost tak měla možnost seznamovat se především s postupem privatizace obecního bytového fondu a s tím, jak se vyvíjí situace v oblasti dluhů na nájemném a službách.

V průběhu let údaje z Monitoringu komunálního bydlení využívali studenti pro zpracování svých diplomových prací, případně redaktoři novin a časopisů pro své články.

Úkol poskytl řadu údajů v časových řadách z oblasti bytové politiky se zaměřením na obecní bytový fond, které nejsou běžně sledovány Českým statistickým úřadem. Byla tak navázána vzájemná spolupráce s Českým statistickým úřadem, jemuž byly poskytovány vybrané údaje z šetření, zprvu zejména počty zprivatizovaných bytů. Postupem času se množství předávaných údajů zvýšilo. Český statistický úřad pak poskytoval zpětně po přepočítání pro celou Českou republiku některé údaje Ústavu územního rozvoje (např. celkový počet obecních bytů v jednotlivých letech).

Úkol se zařadil mezi stálé činnosti Ústavu územního rozvoje, vytvořil jedinečnou ucelenou analýzu v rámci obecního bytového fondu – podařilo se získat data v časové řadě od roku 1998 až do roku 2013 (postup privatizace obecních bytů bylo možno postihnout již od roku 1991). Ze získaných dat bylo možné usuzovat, jak bude vývoj jednotlivých sledovaných jevů pokračovat v budoucnosti.

V roce 2013 však proběhlo šetření pouze v průběhu I. pololetí, kdy byly získány údaje o bytovém fondu všech obeslaných měst. Údaje ale nebyly dále vyhodnoceny, neboť ze strany vedení Ministerstva pro místní rozvoj ČR bylo rozhodnuto, že ve II. pololetí roku 2013 tento úkol již nebude zařazen do plánu práce Ústavu územního rozvoje.

Poděkování za mnohaletou spolupráci patří představitelům měst, kteří poskytovali údaje v rámci dotazníkového šetření. Úkol byl úzce provázán s kvalitou údajů získaných od spolupracujících respondentů a lze konstatovat, že vzájemná komunikace probíhala

velmi konstruktivně. V jednotlivých letech se podařilo dosáhnout stoprocentní nebo téměř stoprocentní návratnosti dotazníků. Zpětná vazba v minulých letech ukázala, že výsledky dotazníkového šetření byly jednotlivými respondenty využívány jako jeden z podkladů při plánování rozvoje obcí.

VYBRANÉ ÚDAJE O BYDLENÍ

Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) je ústředním orgánem státní správy, do jehož kompetencí spadá mimo jiné oblast politiky bydlení. V rámci této kompetence ministerstvo každoročně vybírá z existujících datových zdrojů některé údaje vztahující se k problematice bydlení včetně mezinárodního srovnání.

Od roku 2010 se na této činnosti začal podílet Ústav územního rozvoje (ÚÚR) a současně bylo dohodnuto, že výstupem bude internetová publikace v české a anglické verzi ve formátu PDF dostupná na webových stránkách MMR a ÚÚR. První publikace „Vybrané údaje o bydlení 2010“ obsahovala komentář k bytové výstavbě za předcházející rok a dále tabulky, grafy a kartogramy z oblasti bydlení. Konkrétně se jednalo o údaje ze sčítání lidu, domů a bytů 2001 a dále o data o bytové výstavbě, stavebnictví, cenách nemovitostí, nákladech na bydlení, stavebním spoření a hypotečních úvěrech včetně mezinárodního srovnání.

Vzhledem ke kladnému ohlasu uživatelů bylo dohodnuto ponechat v dalších letech PDF formu publikace a navíc ke každé kapitole doplnit úvodní shrnutí nebo komentář MMR a mírně upravit strukturu výstupu. V publikaci s daty za rok 2011 byly nově prezentovány předběžné výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 a podrobněji byly popsány bytová politika a podpory bydlení poskytované v roce 2011.

Nová struktura knihy včetně komentářů se osvědčila, proto byla ponechána beze změn v následujícím roce ve „Vybraných údajích o bydlení 2012“. V této publikaci již byla zveřejněna data z definitivních výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2011.

Nejnovější údaje obsahuje výstup „Vybrané údaje o bydlení 2013“ vydaný v roce 2014. Současně byla vytvořena nová grafická úprava v souladu s Manuálem jednotného vizuálního stylu MMR. Zvláštní pozornost v této publikaci byla věnována spotřebě energie v domácnostech.

Publikace „Vybrané údaje o bydlení 2013“ obsahuje údaje v členění na následující kapitoly:

1. Bydlení v roce 2013
2. Bytová politika a podpory bydlení v roce 2013
3. Bydlení – domovní a bytový fond podle sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) 2011
4. Bytová výstavba
5. Stavebnictví
6. Energie
7. Ceny
8. Náklady na bydlení
9. Úvěry na bydlení

4.26 Počet dokončených bytů v roce 2012 v přepočtu na 1000 obyvatel (podle okresů)

Příklad kartogramu z publikace „Vybrané údaje o bydlení 2013“

Každoročně vydávaná publikace „Vybrané údaje o bydlení“ slouží MMR jako jeden z podkladů pro jeho analytickou a koncepční práci a současně je zajímavým zdrojem informací pro další subjekty zabývající se problematikou bydlení, například orgány veřejné správy, profesní organizace i akademickou sféru. Na publikaci jako na kvalitní zdroj informací, z nichž některé nejsou běžně publikovány, odkazují na svých webových stránkách různé servery a sdružení zabývající se oblastí bydlení.

SYSTÉM STAVEBNĚ TECHNICKÉ PREVENCE

Systém stavebně technické prevence (SSTP) v souladu se zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, sleduje a analyzuje závažné nebo opakující se vady ve výstavbě, kterým je třeba ve veřejném zájmu předcházet a navrhuje opatření k zabránění jejich opakování.

SSTP vede Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR), které pověřilo Ústav územního rozvoje (ÚÚR) jeho provozováním, tj. zjišťováním a evidencí vad, poruch a havárií staveb.

Přípravné práce na SSTP byly na ÚÚR zahájeny v červenci 2009. V říjnu až prosinci 2009 byla prováděna monitorovací dotazníková akce směřovaná na obecné stavební úřady, která měla prověřit současný stav hlášení závad, poruch a havárií staveb. Výsledky byly vyhodnoceny a v dalších měsících probíhalo navrhování a odsouhlasení koncepce systému. Zkušební provoz systému běžel od listopadu 2010 do února 2011, na webových stránkách

ÚÚR je SSTP provozován od dubna 2011. Do doby, než došlo k zapojení obecných stavebních úřadů do systému, byla prozatím data o událostech do systému vkládána pracovníky ÚÚR. Pro podávání Oznámení událostí pracovníky

ÚÚR byly nejčastějším zdrojem informací webové stránky Novinky.cz, webové stránky Hasičského záchranného sboru ČR (HZS ČR) a sdělovací prostředky (televize, rozhlas a tisk) s vědomím, že tyto zdroje poskytují informace neúplné a zachycují pouze část událostí, které se staly. Výsledky šetření HZS ČR nebyly zpětně doplňovány, takže nebylo možné Pasporty událostí o nové údaje doplnit nebo vyřadit. Současně probíhala osvěta a seznamování veřejnosti s nově vzniklým systémem a s povinnostmi účastníků výstavby na školeních, odborných seminářích a konferencích.

V průběhu roku 2012 obecné stavební úřady postupně aktualizovaly údaje potřebné pro SSTP, určovaly pověřené pracovníky, kteří po přidělení přístupových údajů do systému zasílaných ÚÚR, postupně sami začali v systému pracovat (podávat Oznámení událostí, zakládat Pasporty událostí z přiřazených Oznámení událostí, zakládat přímo Pasporty událostí a doplňovat údaje do již založených Pasportů událostí). Ke dni 31. 8. 2014 je v SSTP zaevidováno 621 Oznámení událostí, z nichž čtyři byly vyřazeny, je vytvořeno 532 Pasportů událostí, z nichž devět bylo vyřazeno. K založeným Pasportům událostí je připojeno celkem 866 příloh (fotografií a dokumentů).

V současné době jsou v systému evidovány pouze události, které jsou přiřazovány pod obecné stavební úřady. Připravuje se rozšíření systému o speciální, vojenské a jiné stavební úřady, které do něj budou zapojeny v roce 2015.

Údajů evidovaných v databázi SSTP bude využito jako podkladu pro:

- případné navrhování úprav stavebního zákona a jeho prováděcích předpisů, zejména obecných požadavků na výstavbu,
- podněty k úpravě českých technických norem,
- návrh opatření k zabránění opakování vad ve výstavbě,
- návrh na úpravy staveb, částí staveb, funkčních dílů staveb, prvků a stavebních výrobků,
- návrh k úpravě certifikace stavebních výrobků,
- návrh jiných stavebně technických opatření.

Rozsah a způsob oznamování výskytu závady, poruchy nebo havárie stavby a výsledky šetření jejich příčin stanoví prováděcí vyhláška č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu, ve znění vyhlášky č. 63/2013 Sb. v § 18s. Rozsah působnosti SSTP je v souladu s vyhláškou č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby.

V SSTP jsou sledovány havárie staveb a zařízení, poruchy a závažné vady ve výstavbě, došlo-li při nich:

- ke ztrátám na životech osob nebo zvířat,
- k ohrožení života či zdraví osob nebo zvířat,
- k ohrožení bezpečnosti stavby/zařízení,
- ke značným majetkovým škodám (500 000 Kč a vyšším).

Jedná se o události, ke kterým došlo při přípravě, provádění i užívání staveb.

SSTP sleduje:

- závažné nebo opakující se vady ve výstavbě, kterým je třeba ve veřejném zájmu předcházet,
- stavebně technické příčiny havárií staveb, pokud se svým rozsahem nebo opakovanými důsledky ve značné míře dotýkají veřejných zájmů,
- závady, poruchy nebo havárie staveb a výsledky šetření jejich příčin, došlo-li při nich ke ztrátám na životech, k ohrožení životů a zdraví osob a zvířat, k ohrožení bezpečnosti stavby nebo ke značným škodám.

Z působnosti SSTP nejsou vyloučeny žádné stavby – do SSTP je oznamována každá závažná vada, porucha a havárie.

SSTP se nezabývá:

- dopravními nehodami,
- událostmi, při nichž nedošlo ke ztrátám na životech, k ohrožení životů či zdraví osob, zvířat nebo bezpečnosti stavby/zařízení,
- závadami, poruchami a haváriemi se škodami nižšími než 500 000 Kč,
- událostmi způsobenými mimořádnými nepředvídatelnými vlivy prostředí (živelními pohromami), vadným vnitřním movitým vybavením, selháním lidského činitele, porušením bezpečnostních předpisů, vlivem samovznícení uskladněného materiálu.

V aplikaci iSSTP – on-line systému SSTP se sledují a shromažďují vady, poruchy a havárie staveb na základě podaných Oznámení událostí. Povinnost oznámení události mají stavební podnikatelé, stavbyvedoucí, osoby vykonávající stavební dozor, autorizovaní inspektoři, stavebníci a vlastníci staveb/zařízení.

Formulář Oznámení události – povinné údaje

Část formuláře Oznámení události – nepovinné údaje

Pověření pracovníci stavebních úřadů mohou do aplikace vstupovat po přihlášení a vkládat data do jednotlivých Pasportů události. Veřejnost má volný přístup (bez přihlášení) k prohlížení základních údajů v jednotlivých Pasportech události.

Od uvedení systému do provozu se povědomí veřejnosti o evidenci událostí postupně zvyšuje, ale je zřejmé, že ne všichni účastníci výstavby vědí o povinnosti vzniklou událost oznámit.

Pro zlepšení informovanosti veřejnosti je stavebním úřadům doporučeno upozorňovat příslušné osoby na ohlašovací povinnost již při přípravě a provádění staveb (např. při vydávání stavebního povolení) nebo na úřední desce, vývěskách, v místním periodiku, na webových stránkách apod.

Stavební úřady mohou využít informační leták, který byl k tomuto účelu vypracován na ÚÚR a je dostupný ke stažení na webových stránkách ÚÚR a MMR.

Navržený systém se neustále vyvíjí, snaží se uživatelům nabídnout možnost jednoduchého podání Oznámení události, komfort při poskytování informací o událostech, jednoduchou evidenci SÚ a přehledné výstupy, které budou sloužit jako podklady k hodnocení a k dalšímu posuzování událostí.

KONZULTAČNÍ STŘEDISKO KE STAVEBNÍMU PRÁVU

Na podzim roku 2006 byl Ministerstvem pro místní rozvoj pověřen Ústav územního rozvoje výkonem činnosti **Konzultačního střediska**, které bylo již v říjnu 2006 uvedeno do tzv. zkušebního provozu.

Cílem **Konzultačního střediska** bylo metodickým vedením usměrňovat výkon státní správy ve věcech územního plánování a napomáhat správné aplikaci tehdy nové právní normy, zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), jeho prováděcích vyhlášek a souvisejících právních předpisů v praxi. Stalo se tak prostřednictvím webové stránky umožňující především úřadům územního plánování zasílat dotazy a upozornění na problematiku související s jejich činností.

Hned od prvního dne činnosti Konzultačního střediska začaly proudit první dotazy. Od začátku roku 2007, kdy byly stránky Konzultačního střediska uvedeny do rutinního provozu, pak začalo množství dotazů narůstat, a to nejen od pracovníků krajských úřadů a úřadů územního plánování, ale zejména z řad stavebních úřadů a odborné veřejnosti, tedy i poskytovatelů dat pro územně analytické podklady, developerů, projektantů, obcí a laické veřejnosti. V dubnu 2007 byla tedy konzultační pomoc rozšířena i na stavební úřady, respektive na veřejnou správu.

Návrhy odpovědí zprvu zasílalo Konzultační středisko k redakci Odboru územního plánování a Odboru stavebního řádu MMR, později však již byly poskytovány pouze konzultace, a to jen k zvláště složitým a dosud nevyjasněným otázkám. Vypracované, popřípadě schválené a doplněné odpovědi byly postupně odesílány tazatelům a uveřejňovány na stránkách Konzultačního střediska Ústavu územního rozvoje jako **Často kladené otázky**. Na základě často se opakujících dotazů byly zveřejňovány metodické návody a doporučení včetně stanovisek MMR. Postupně tak vznikla v současnosti již samostatná rubrika s názvem **Stanoviska a metodiky**, přístupná na portále Ústavu územního rozvoje a propojená s webovými stránkami MMR.

Během prvního roku činnosti Konzultačního střediska se na něj obrátilo více než 1 000 tazatelů s téměř 1 700 dotazy. Takové množství zodpovězených otázek dalo postupně vzniknout nově pojaté webové aplikaci – rubrice **1 000 otázek ke stavebnímu právu**. Jedná se o otevřený, průběžně doplňovaný a aktualizovaný katalog otázek a odpovědí, seřazený abecedně podle hesel do jednotlivých témat. Odpovědi na otázky lze vyhledávat podle textového řetězce nebo podle klíčových slov, což umožňuje uživatelům snadnější orientaci v textu.

Otázky a odpovědi v uvedené aplikaci vždy vycházely a dosud vycházejí ze skutečných dotazů Konzultačního střediska, tedy z obrovské databáze, dnes zahrnující přes 4 000 odpovědí. Jsou ale zjednodušeny, zevšeobecněny, případně upraveny tak, aby daný problém mohl být řešen a vysvětlen z více úhlů pohledu. Odpovědi obsahují tam, kde je to účelné, odkazy na metodické návody nebo publikace uveřejněné na stránkách MMR ČR, ÚÚR a dalších stránkách (například ČKA nebo ČKAIT).

Po novele č. 350/2012 Sb., zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, která je účinná od 1. 1. 2013, prošla rubrika 1 000 otázek ke stavebnímu právu, stejně jako rubrika Stanoviska a metodiky, rozsáhlou aktualizací. Při aktualizaci rubriky 1 000 otázek ke stavebnímu právu byly některé původní okruhy zjednodušeny nebo doplněny a otázky, které pozbyly na aktuálnosti, byly smazány. Celkem bylo aktualizováno přes 270 odpovědí z problematiky územního plánování.

Otázky a odpovědi z problematiky stavebního řádu a územního rozhodování byly z rozhodnutí Odboru územního plánování MMR staženy úplně, neboť od 1. 1. 2012 řeší tuto problematiku pouze Odbor stavebního řádu MMR.

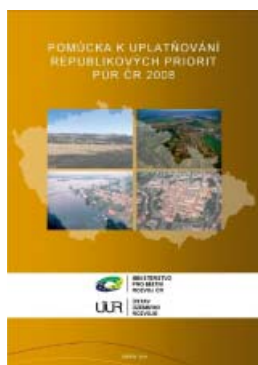
Další formou konzultační pomoci byly a jsou pracovní semináře pořádané MMR, pro které Konzultační středisko poskytuje podklady a podněty. Informace o pořádaných seminářích jsou průběžně zveřejňovány v sekci **Semináře**.

Pro úřady územního plánování, stavební úřady a odbornou veřejnost byla na stránkách konzultačního střediska uvedena do provozu on-line **Diskuse k novému stavebnímu zákonu a jeho prováděcím vyhláškám**, která je stále aktivní a velmi využívaná, zejména stavebními úřady. Nejedná se o zodpovídání dotazů Konzultačním střediskem. Diskuse slouží k rychlé výměně zkušeností samotných úřadů a tím zároveň také ke sjednocování výkladu a postupů. Je řazena do tří úrovní. Na první je zobrazen seznam **Tematických skupin**, které zakládá Ústav územního rozvoje. Na druhé úrovni je zobrazen seznam **Témat**, většinou otázek, které pokládají účastníci diskuse, a na třetí úrovni je zobrazen seznam **Příspěvků** (odpovědí nebo reakcí), které se vztahují k diskutovanému **Tématu**. Podle data uvedeného u každého příspěvku lze zjistit i jeho aktuálnost.

V současné době je v **Diskusi** 17 tematických skupin, přičemž skupina **Stavební řád** musela být z důvodu velkého množství příspěvků rozdělena podle data na tři skupiny (celkem obsahuje přes 2 000 témat). Diskuse je inspirací pro všechny zúčastněné, i pro ty, kdo mohou úpravu právních předpisů sami ovlivnit.

Základem činnosti Konzultačního střediska však stále zůstává vypracovávání odpovědí k obdržným dotazům včetně jejich administrace. Odpovědi na dotazy jsou připravovány pracovníky ÚÚR. Charakter dotazů se s postupem času mění tak, jak vyvstávaly jednotlivé problémy při praktickém uplatňování stavebního zákona a jeho novel. Některé problémy nemohl zákon předjímat (například problematiku fotovoltaických elektráren a ostatních obnovitelných zdrojů energie a jejich vliv na území), jiné se projeví až v souvislosti s jeho praktickou aplikací.

Od začátku jeho činnosti se na Konzultační středisko obrátilo již přes 3 000 tazatelů s více než 4 600 dotazy a návštěvnost rubriky 1 000 otázek činí denně až 500 návštěvníků (rekordní počet v roce 2014 je 570 návštěv a 2 733 zhlédnutí za den). Na základě vyhodnocení dosavadních zkušeností a poznatků z činnosti Konzultačního střediska lze říci, že jeho cíle – přispívat k sjednocování aplikace stavebního práva a poskytovat metodickou pomoc, bylo v nemalé míře dosaženo.

METODIKY NA ÚSEKU ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

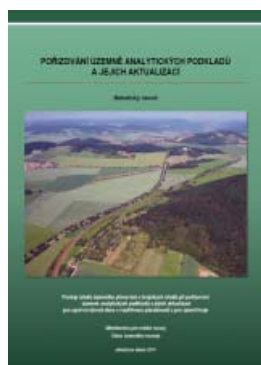
Důležitým výstupem činnosti Ústavu územního rozvoje je spolupráce na vypracování metodických pomůcek Ministerstva pro místní rozvoj souvisejících s územně plánovacími činnostmi, které ukládá stavební zákon. Úkol byl Ústavu územního rozvoje zadán Odborem územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj s ohledem na potřebu soustavné podpory územně plánovacích činností úřadů územního plánování a krajských úřadů v souladu s platnými předpisy a potřebami praxe.

V rámci této činnosti Ústav územního rozvoje připravuje odborné podklady a návrhy znění jednotlivých požadovaných metodických pomůcek a následně provádí redakční a grafickou úpravu Odborem územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj schválených metodických pomůcek a jejich zveřejnění na internetových stránkách Ústavu územního rozvoje. Metodické pomůcky jsou též přístupné z internetových stránek Portálu územního plánování vedeného Ústavem územního rozvoje a ze stránek Ministerstva pro místní rozvoj a jsou takto k dispozici jak odborné, tak i laické veřejnosti.

Výstupy úkolu zpřístupňují odborné poznatky veřejné správě a další odborné veřejnosti a slouží Ministerstvu pro místní rozvoj jako ústřednímu správnímu úřadu na úseku územního plánování k výkonu metodické činnosti. Přínosem této činnosti je zabezpečení jednotného postupu činností veřejné správy, zejména usměrňování, zkvalitňování a sjednocování činností orgánů územního plánování při uplatňování příslušných právních předpisů, především při pořizování, zpracování a projednávání územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace.

Do roku 2007 bylo Ústavu územního rozvoje zadáváno Odborem územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj zpracování podkladů a návrhů jednotlivých metodik. V souvislosti se zavedením nového stavebního zákona, který nabyl účinnosti 1. 1. 2007, byl v roce 2008 Ústavu územního rozvoje zadán samostatný úkol s názvem **Spolupráce při přípravě metodik pro pořizování územně plánovací dokumentace**, zahrnující zpracování podkladů pro metodiky průběžně požadované v daném roce Odborem územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj. Od roku 2010 až dosud pokračuje tento úkol se stejnou náplní ale pod novým názvem **Metodiky na úseku územního plánování**.

V roce 2012 bylo na internetových stránkách Ústavu územního rozvoje k dispozici cca 40 metodických pomůcek. Jejich počet se časem měnil tak, jak byly průběžně aktualizovány a doplňovány. Vzhledem k novele stavebního zákona, která nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2013, byly původní metodické pomůcky z rozhodnutí Odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj z internetových stránek staženy. Postupně dochází k aktualizacím těchto

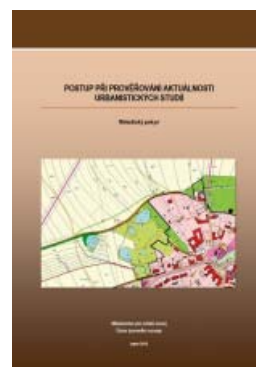

metodických pomůcek a po jejich schválení Odborem územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj jsou v aktuální podobě opět zveřejňovány. Současně jsou připravovány i zcela nové metodické pomůcky.

Ústavem územního rozvoje bylo od začátku roku 2013 až dosud zpracováno více než čtyřicet návrhů aktualizovaných či nových metodických pomůcek, které byly předány ke schválení Odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj. Z nich je v současnosti schváleno a zveřejněno dvanáct.

Z důvodu potřebné pomoci při obhájení postupů příslušných úřadů, které z těchto metodických pomůcek vycházely v minulosti (za doby jejich platnosti), byly z rozhodnutí Odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj v srpnu 2014 na internetových stránkách Ústavu územního rozvoje zveřejněny i neaktuální metodické pomůcky.

V územním plánování, zejména v souvislosti s propojením stavebního zákona se správním řádem, neustále nabývá na významu soudní praxe, která se tak od roku 2007 zabývá zcela novou problematikou. Metodická činnost proto klade stále vyšší požadavky na právní odbornost zpracovatelů metodických pomůcek. Praxe ukazuje, že dosud probíhá proces ustálení těchto nových postupů, což mimo jiné vyvolává častou potřebu změn stavebního zákona i dalších souvisejících předpisů, a tím vzrůstá i právní komplikovanost prostředí. Neustálená a dostatečně nezažitá praxe způsobuje, že výklady postupů správních a jiných úkonů jsou často málo jasné a nejednoznačné. Důsledkem této situace je mimo jiné oslabení předvídatelnosti výsledků územně plánovací činnosti, a tím i zvýšení nejistoty investic v území. Metodická činnost na úseku územního plánování tak dnes vyžaduje mnohem užší propojení s právní a soudní praxí. Popsaná situace však také přivádí územní plánování do situace, kdy jsou v popředí správní úkony a výkon práva, zatímco vlastní tvorba a správa území je v pozadí zájmu jak odborné, tak i laické veřejnosti.

Přes výše uvedené problémy je i dnes soustavná metodická, poradenská a monitorovací činnost jedinou zárukou konzistentnosti výkonu a výkladu územního plánování jako oboru s právně závaznými výstupy a právně vymahatelnými a závaznými právy a povinnostmi dotýkajícího se každodenního života občanů, pro který je nezbytný předvídatelný výsledek řízení v rámci pravomocí veřejné správy. Tato potřeba může být zajištěna pouze činností specializovaného subjektu, který bude na tuto činnost kontinuálně zaměřen a současně obsáhne problematiku územního rozvoje jako široce zaměřenou činnost, jež koordinuje i mnohé další obory, a tedy vyžaduje úzkou součinnost územních plánovačů a urbanistů s dalšími specialisty v oborech od architektury přes geografii, životní prostředí, dopravu či technickou infrastrukturu až po informační systémy, programování či statistiku a mnohé další. V České republice byl v minulosti a je i dnes jediným subjektem tohoto druhu Ústav územního rozvoje.

ZVYŠOVÁNÍ KULTURY VÝSTAVBY EVROPSKÉ FÓRUM POLITIK ARCHITEKTURY (EFAP)

V rámci konferencí pořádaných **Evropským fórem politik architektury** (European Forum for Architectural Policies – EFAP) probíhá mezivládní spolupráce členských států EU v otázkách architektury. Členem EFAP, což je mezinárodní evropská síť expertů, která na evropské úrovni povzbuzuje diskusi, výměnu zkušeností a propagaci architektury a kultury prostředí, je za Českou republiku také Ministerstvo pro místní rozvoj. Členské státy usilují o zvyšování kultury výstavby, podporu významu architektury a územního plánování a vytvoření podmínek pro výměnu zkušeností s ostatními zeměmi, a to zejména prostřednictvím národní politiky architektury.

Přijetím vlastního národního dokumentu **Politika architektury ČR** by se Česká republika zařadila mezi země, jejichž vlády se výslovně přihlásily k vědomé odpovědnosti za utváření krajiny a urbánního prostředí. Prostřednictvím tohoto dokumentu by mělo být dosaženo uplatňování kvalitní politiky architektury potřebné pro rozvoj měst, venkova a krajiny s respektem k národním a místním specifikům jednotlivých oblastí v České republice.

Záměr vypracovat Politiku architektury ČR Ministerstvo pro místní rozvoj rozdělilo do kroků představovaných postupným zpracováním tří materiálů:

1. přípravného dokumentu pro návrh Politiky architektury ČR,
2. analýzy stavební kultury – podkladu pro řešení problematiky,
3. návrhu dokumentu Politika architektury a stavební kultury České republiky.

Prvním úkolem byl Odborem územního plánování MMR pověřen Ústav územního rozvoje – měl zpracovat dokument, jehož cílem bylo doporučení koncepce a formy vhodné pro národní dokument České republiky.

Ústav provedl analýzu „politik architektury“ vybraných evropských zemí (Finska, Irsko, Německo, Nizozemsko, Norsko a Švédsko), dále shrnul požadavky vyplývající z dokumentů EU vztahujících se k problematice kvality prostředí tvořeného výstavbou a nastínil problémy, jimiž je třeba se zabývat ke zvýšení kultury výstavby. Závěrem doporučil principy formy a koncepce pro národní dokument ČR.

Přípravný dokument obsahoval tyto základní části:

- vyhodnocení vybraných národních dokumentů „Politiky architektury“ členských zemí EU a doporučení vhodné koncepce/formy pro národní dokument ČR,
- zjištění a vyhodnocení požadavků vyplývajících z dokumentů EU na jejich implementaci v ČR, které se vztahují k problematice kvality prostředí vytvářeného výstavbou,
- identifikaci nejvýznamnějších problémů kvality kultury výstavby, které by mohly/měly být předmětem národního dokumentu.

Rovněž druhým krokem byl pověřen Ústav územního rozvoje. Úkolem bylo ve spolupráci s týmem odborníků vedeným prof. Ing. arch. Karlem Maierem, CSc. zpracovat **Analýzu stavební kultury**. Materiál měl sloužit jako podklad k celostátnímu dokumentu Politika rozvoje stavební kultury (architektury). Pořízení uvedeného celostátního dokumentu bylo zakotveno v usnesení vlády č. 524 ze dne 13. 7. 2011, jímž byla schválena Koncepce bydlení České republiky do roku 2020.

Hlavním úkolem Analýzy stavební kultury bylo zjištění, která témata prostředí ovlivněného výstavbou jsou považována odbornou a laickou veřejností za nejdůležitější a nejproblematictější. Analýza vycházela z rozboru a vyhodnocení prostředí ovlivněného výstavbou, z hledání nejvýznamnějších problémů a jejich naléhavosti, ze zohlednění hodnot a potřeby jejich uchování. Bylo vytipováno sedm základních tematických okruhů:

- Estetická kvalita staveb
- Energetická náročnost staveb
- Životnost a udržitelnost staveb, trvalost stavebního díla. Pořizovací a provozní náklady
- Začlenění staveb do území – stavby v kontextu svého prostředí
- Veřejná prostranství
- Prostorové uspořádání sídel, dostupnost / napojení
- Podpora stavební kultury ve školství, výzkumu a vývoji a v médiích

Jednotlivé tematické okruhy byly strukturovány do částí věnovaných pojmenování tématu, charakteristice tematického okruhu, rozboru problému, poznatkům z provedeného sociologického šetření a následně doporučení k řešení problémů. K tematickým okruhům proběhlo paralelní kvalitativní šetření formou strukturovaných rozhovorů s vybranými experty reprezentujícími hlavní profese zabývající se stavební kulturou a prostředím vytvářeného výstavbou, konkrétně architektky, urbanisty – plánovatelé, teoretiky architektury a kunsthistoriky, krajináři, dopravní inženýry, pracovníky médií, zastupitelé a představitelé obcí a zástupci občanské společnosti. Součástí dokumentu Analýza stavební kultury byl mj. výběr záměrů z dosavadních koncepcí resortů a dotačních titulů. U finančních podpor doposud nebyla věnována pozornost prostředí vytvářenému výstavbou jako celku. Převážně byly podporovány aktivity vedoucí ke zlepšení jednotlivých částí prostředí vytvářeného výstavbou, např. zlepšení prostředí sídlišť, panelových domů, vesnických církevních památek, vybraného památkového fondu, realizace některých dopravních staveb nebo staveb navržených v rámci komplexních pozemkových úprav apod. Zpracováním národního dokumentu Politika architektury by měly být propojeny priority, strategické cíle a úkoly ve vztahu k prostředí vytvářenému výstavbou, které jsou již nyní zapracovány ve strategiích a koncepcích jednotlivých resortů.

Návrh dokumentu s názvem Politika architektury a stavební kultury České republiky je zmiňovaným třetím a to zatím posledním krokem. Text je vrcholným strategickým dokumentem schvalovaným vládou České republiky a stanovujícím vizi a základní cíle. Ve střednědobém až dlouhodobém horizontu má podporovat rozvoj architektury a stavební kultury jako princip zvyšování kvality prostředí vytvářeného výstavbou.

Návrh dokumentu vychází z Analýzy stavební kultury a zahrnuje podklady profesních komor – ČKA a ČKAIT a Asociace urbanismu a územního plánování ČR. Uvedené instituce v nich poskytly náměty k řešení problémů. Ústav územního rozvoje zohlednil uvedené podklady a připravil znění požadovaného dokumentu definujícího dále vize, cíle a opatření řešené strategie.

K vizím Politiky architektury a stavební kultury České republiky náleží:

- zlepšit kvalitu prostředí vytvářeného výstavbou jako celku,
- chránit nezastavěné území a hodnotu krajiny,
- chránit bohatství spočívající ve stávajícím fondu budov,
- vnímat komplexně prostředí vytvářené výstavbou,
- prosazovat uživatelsky příjemné, udržované, funkční, bezpečné a krásné prostředí,
- vyžadovat odborný přístup a podporovat kvalifikaci,
- podporovat metodickou, legislativní, vzdělávací a osvětovou činnost.

Z formulace vizí byla definována znění okruhů, témat a cílů pro rozvoj architektury a stavební kultury.

OKRUH 1 – KRAJINA A SÍDLA

TÉMA 1.1 – Uspořádání krajiny a sídel

TÉMA 1.2 – Veřejná prostranství

TÉMA 1.3 – Začlenění staveb do prostředí

OKRUH 2 – STAVBY

TÉMA 2.1 – Zadávání zakázek

TÉMA 2.2 – Projektování, realizace, životnost a udržitelnost staveb

OKRUH 3 – VZDĚLÁVÁNÍ, OSVĚTA A VÝZKUM

TÉMA 3.1 – Vzdělávání

TÉMA 3.2 – Osvěta a média

TÉMA 3.3 – Výzkum a vývoj

V roce 2014 upravil Odbor územního plánování MMR navržený dokument a účelně jej rozdělil do podoby dvou částí – vlastní Politiky architektury a stavební kultury České republiky a jejího Implementačního plánu, v němž jsou jednotlivá opatření. K připomínkování uvedeného dokumentu byly vyzvány příslušné odbory krajských úřadů a zástupci spolupracujících aktérů.

Odbor územního plánování MMR ve spolupráci s Ústavem územního rozvoje zpracoval připomínky tak, aby návrh dokumentu připravil k rezortnímu a následně mezirezortnímu projednávání.

Z přístupu ministerstva a všech participujících je patrné vědomí vysokých nároků na finální obsah dokumentu, neboť celková úroveň architektury a krajiny městského a venkovského prostředí je přímo vnímaným ukazatelem vyspělosti kultury a kulturní identity státu. Zásadním způsobem podmiňuje vnímání státu světovým společenstvím a přímo tak určuje podmínky ekonomicko-sociálního uplatnění ve světě.

HODNOCENÍ PROJEKTŮ REGENERACE PANELOVÝCH SÍDLIŠŤ

V roce 2000 bylo vydáno nařízení vlády č. 494/2000 Sb., o podmínkách poskytování dotací ze státního rozpočtu na podporu regenerace panelových sídlišť. Dle tohoto nařízení mohou být dotace poskytnuty každé obci, na jejímž území leží sídliště s minimálně 150 bytovými jednotkami v domech postavených panelovou technologií a tvořících územní celek.

Dotace mohou být poskytnuty o základě žádosti obce na úpravy zaměřené na regeneraci veřejného prostranství stávajících panelových sídlišť. Cílem je jejich přeměna ve víceúčelové celky a všestranné zlepšení obytného prostředí. Nařízení vlády vymezuje jednoznačně úpravy, na které lze dotaci čerpat. Dotace není určena na opravy bytových panelových domů. Součástí žádosti o dotaci musí mimo jiné být i projekt regenerace panelového sídliště.

Příloha nařízení vlády č. 494/2000 Sb. stanovuje postup při zpracování tohoto projektu a jeho obsahové náležitosti, Metodický pokyn Ministerstva pro místní rozvoj uvádí doplňující informace, mimo jiné i požadavky na zpracování aktualizovaného projektu regenerace. Ten předkládá obec, která již uspěla při předložení komplexního projektu regenerace a obdržela dotaci a nyní podává žádost o dotaci na další dílčí akce (etapy) komplexního projektu.

Ústav územního rozvoje se podílel na přípravě Programu regenerace panelových sídlišť včetně pilotních projektů. Rovněž byl Ministerstvem pro místní rozvoj pověřen poskytovat bezplatné konzultace zástupcům obcí a projektantům ke zpracování projektů regenerace panelových sídlišť a provádět od roku 2001 hodnocení technicko-ekonomické úrovně těchto projektů.

Regenerace panelových sídlišť je dlouhodobý proces zaměřený na sociální, ekonomické, urbanistické, architektonické a technické zhodnocení prostředí panelových sídlišť, proto je nezbytné přistupovat k řešení jejich problémů komplexně. Racionální a bezkolizní postup regenerace je nutno zajistit zpracováním projektu pro celé území sídliště. Jeho řešení musí korespondovat se schválenou územně plánovací dokumentací a s programem rozvoje obce a musí vycházet z oprávněných nároků obyvatel sídliště. Aktualizovaný projekt není nutno předkládat při každé žádosti o dotaci v celém rozsahu. Obec aktualizuje příslušné dílčí části dokumentace, především doloží, co již bylo v minulých etapách realizováno, co je předmětem současné etapy, na kterou žádá dotaci, a dále uvede postup úprav zamýšlených v dalších letech dle schváleného komplexního projektu. Součástí aktualizace je i fotodokumentace již realizovaných úprav a ohlasy obyvatel na tyto úpravy.

Nejčastěji je v projektech řešeno vybudování nových, případně úpravy a doplnění vybavení již stávajících dětských hřišť, hřišť pro mládež a odpočinkových ploch pro seniory. Dále jsou často řešeny problémy dopravní infrastruktury, tj. výměna povrchů pěších komunikací a vozovek, výstavba nových parkovišť a parkovacích stání, a také zkvalitnění centrálních prostranství a prostranství před nákupními objekty. Nedílnou součástí projektů jsou úpravy a doplnění doprovodné zeleně a městského mobiliáře, včetně prístřešků na popelnice a kontejnery.

Zájem obcí o dotace je velký. Již v roce 2001 bylo předloženo k posouzení 31 projektů, v letech 2002 a 2014 cca 65, v ostatních letech kolem 90 projektů. Poradenská a konzultační činnost poskytovaná od roku 2001 pracovníky ÚÚR zástupcům obcí a projektantům při přípravě projektů regenerace přispěla ke kvalitnímu zpracování těchto projektů a byla každoročně hojně využívána.

Postup při zpracování projektu i jeho aktualizace byl uveden v letáku Podpora regenerace panelových sídlišť, který zpracoval ÚÚR a vydalo MMR v roce 2005. Leták byl tehdy rozeslán všem obcím, na jejichž území se nachází panelové sídliště. V prosinci roku 2010 ÚÚR leták aktualizoval a v lednu 2011 byla tato aktualizace předána MMR.

Po celou dobu trvání programu regenerace panelových sídlišť (s výjimkou roku 2006) je soulad předkládaných projektů s nařízením vlády a úroveň jejich zpracování hodnocen skupinou pracovníků Ústavu územního rozvoje, a to dle dohodnutého postupu schváleného Ministerstvem pro místní rozvoj. Posuzování je prováděno metodou zjednodušeného multikriteriálního hodnocení dle stanovených kritérií:

1. Komplexnost (posouzení zda je projekt úplný a neřeší pouze dílčí problémy).
2. Forma a vypovídací úroveň projektu (náznornost, formální a estetická úroveň, srozumitelnost pro veřejnost).
3. Věcná provázanost (logické členění postupu úprav v jednotlivých letech, návaznost a časový horizont etap).

4. Projekt a veřejnost (soulad projektu s reálnými požadavky občanů vyjádřenými v provedené anketě, způsob propagace).
5. Řešení sociálních a společenských problémů (vytváření možností pro trávení volného času všech věkových skupin, řešení možností společenského kontaktu apod.).

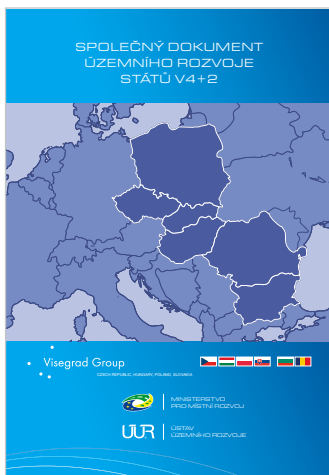
Pro každé kritérium je stanovena jeho váha v procentech a dále pět možností bodového hodnocení. Výsledkem posouzení je stanovení pořadí jednotlivých projektů regenerace předložených v každém roce k žádostem o dotaci dle výsledného bodového hodnocení. Výsledky hodnocení jsou každoročně zpracovány do závěrečné zprávy. Ta obsahuje tabulkový soubor s bodovým hodnocením jednotlivých projektů a zdůvodněním tohoto hodnocení, textovou zprávu s vysvětlením způsobu hodnocení, vzor tabulky hodnocení s popisem jednotlivých kritérií, přehled a obsah konzultací poskytnutých zástupcům jednotlivých obcí, případně projektantům.

V letech 2013 a 2014 hodnotitelé ÚÚR ke každému projektu či jeho aktualizaci vypracovali a přiložili na žádost MMR i Kontrolní protokol projektu, kde bylo vyhodnoceno, zda příslušný projekt obsahuje všechny požadované náležitosti a zda je či není v souladu s nařízením vlády č. 494/2000 Sb.

Kvalita projektů je jedním z kritérií, které zohledňuje komise Ministerstva pro místní rozvoj při konečném rozhodování o poskytnutí dotace v rámci podprogramu Podpora regenerace panelových sídlišť.

V roce 2013 probíhal úkol Hodnocení projektů regenerace panelových sídlišť pouze v průběhu I. pololetí, neboť vedení Ministerstva pro místní rozvoj rozhodlo, že ve II. pololetí již nebude tento úkol zařazen do náplně práce Ústavu územního rozvoje. V roce 2014 byl ÚÚR jednorázově požádán Odborem politiky bydlení MMR o opětovné vyhodnocení předložených projektů regenerace panelových sídlišť bez poskytování předchozích konzultací. Vyhodnocení bylo provedeno v rámci úkolu Poradenská činnost pro veřejnou správu.

SPOLUPRÁCE ZEMÍ V4 + BULHARSKA A RUMUNSKA

Na základě iniciativy Odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj byla v roce 2008 zahájena spolupráce České republiky, Maďarska, Polska, Slovenska (V4), Bulharska a Rumunska na **Společném dokumentu územního rozvoje států V4+2** (Společný dokument). Hlavním zpracovatelem tohoto dokumentu byl Ústav územního rozvoje, jehož úkolem bylo nejen zpracovat příslušné části Společného dokumentu za Českou republiku, ale také koordinace prací, zpracování výsledného znění a to včetně překladu do anglického jazyka.

Společný dokument obsahuje:

- vymezení a jednotné vyjádření rozvojových pólů, rozvojových os a dopravních sítí na území států V4+2 vyplývající z platných národních a evropských rozvojových dokumentů a mezinárodních dohod;
- identifikaci přeshraničních nenávazností rozvojových os a příhraničních nenávazností v rámci jednotlivých dopravních sítí na území zúčastněných států, tedy poukázání na bariéry narušující polycentrický rozvoj a územní soudržnost na území těchto států.

Zpracování Společného dokumentu vyžadovalo analýzu celé řady rozvojových dokumentů a mezinárodních dohod. Výsledky těchto analýz byly zveřejněny ve výsledném dokumentu jako následující přílohy:

- Seznam platných národních dokumentů územního rozvoje států V4+2
- Vybrané výsledky vyplývající z analýzy národních dokumentů územního rozvoje
- Přehled přístupů jednotlivých států k vymezení rozvojových pólů a rozvojových os v národních dokumentech územního rozvoje
- Vymezení dopravních sítí podle jejich příslušnosti k mezinárodním dohodám
- Odkazy na dostupné informace o systémech územního plánování v jednotlivých zemích

Příprava Společného dokumentu se uskutečňovala prostřednictvím tzv. Řídící skupiny složené ze zástupců ministerstev jednotlivých zemí zodpovědných za územní rozvoj a dále v rámci tzv. Pracovní skupiny, která byla složena z expertů jednotlivých zemí na problematiku územního rozvoje a územního plánování. Zástupci ÚÚR byly členy obou skupin.

Společný dokument byl projednán na jednání ministrů příslušných zemí zodpovědných za regionální rozvoj v březnu 2010 v Budapešti. Jedním z přijatých závěrů byl úkol pro Řídící skupinu „formulovat společnou strategii územního rozvoje států V4+2 v evropském kontextu“. V Ministerských závěrech bylo také uloženo řešení zjištěných nenávazností rozvojových os a dopravních sítí.

Tyto požadavky se staly podkladem pro práci na dalším dokumentu – **Společné strategii územního rozvoje států V4+2** (Společná strategie). Za českou stranu byl prací na dokumentu opět pověřen ÚÚR, a to znovu včetně koordinace prací, zpracování výsledného dokumentu a jeho překladu do angličtiny. Stejně jako při zpracování Společného dokumentu byla ustavena Řídící a Pracovní skupina. Jednání Řídící skupiny se uskutečnilo v průběhu zpracování šestkrát, postupně v Bukurešti, Sofii, Varšavě, Bratislavě, Budapešti a Praze. Jednání Pracovní skupiny bylo pět, vždy v Ústavu územního rozvoje.

Zpracování bylo v tomto případě náročnější, protože po několika jednáních, kdy se hledala shoda v chápání územního rozvoje, pojmenování společných problémů a v obsahu dokumentu, dospěla Řídící skupina k závěru, že je nutno řešit:

- rozvojové póly a osy a jejich nenávaznosti,
- dopravní sítě a řešení jejich nenávazností,
- technickou infrastrukturu (tranzitní vedení mezinárodních systémů),
- socioekonomické podmínky,
- environmentální podmínky,
- bariéry územního rozvoje a možnosti jejich eliminace a stanovit společné perspektivy a priority územního rozvoje zemí V4+2.

Tyto kapitoly tvoří základní obsah výsledného dokumentu.

Součástí dokumentu jsou i přílohy:

- Stav řešení nenávazností rozvojových os
- Stav řešení nenávazností dopravních sítí
- Stav evropské dopravní sítě podle programu ESPON
- Seznam relevantních dokumentů

Do společných perspektiv a priorit územního rozvoje, kde by měly státy V4+2 koordinovat své postupy, byly zahrnuty např.:

- rozvoj energetických systémů a sítí, rozvoj konkurenčního integrovaného trhu s energií na makroregionální úrovni;
- spolupráce metropolitních oblastí zemí V4+2;
- uvolnění potenciálu speciálních venkovských regionů V4+2;
- pohoří Karpaty a řeka Dunaj;
- koordinace přístupů ke zjišťování problémů územního rozvoje.

Velmi náročná práce na Společné strategii byla ukončena Zasedáním ministrů odpovědných za územní plánování a regionální rozvoj v zemích Visegrádské skupiny, Bulharska a Rumunska v dubnu 2014 v Budapešti. Byly oceněny výsledky spolupráce při formulaci Společné strategie a byly přijaty závěry, které doporučují pokračovat ve vzájemné spolupráci zúčastněných zemí a koordinaci územního rozvoje států V4+2.

Pro řešitelský kolektiv Ústavu územního rozvoje bylo oceněním namáhavé práce uznání za odvedenou práci, které na tomto jednání zaznělo.

Více informací lze nalézt na www.v4plus2.eu

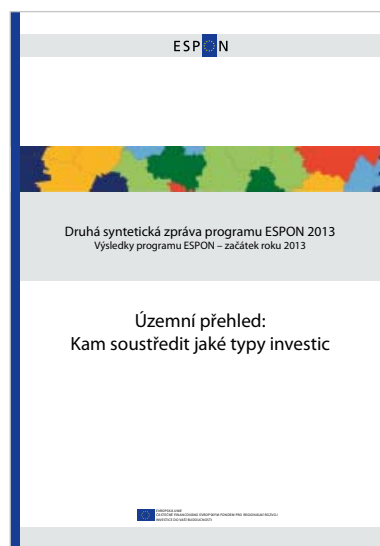
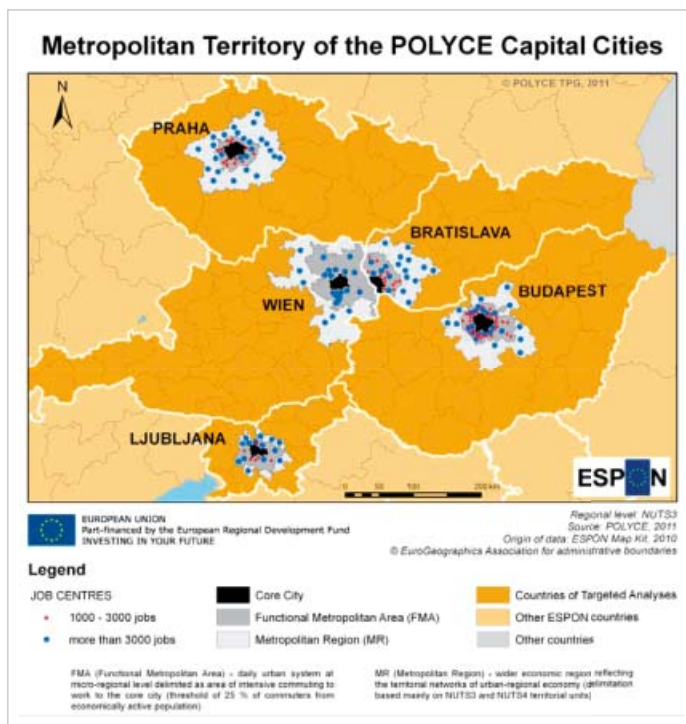
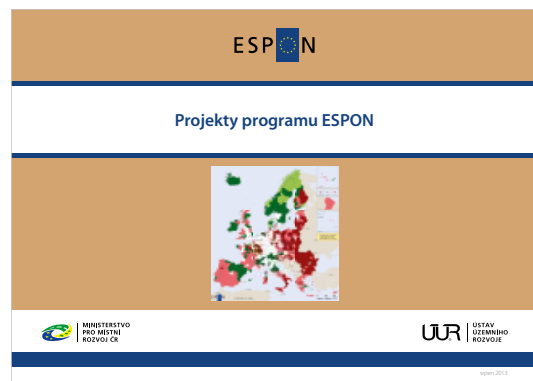
ESPON je celoevropským výzkumným programem, jehož první programové období (ESPON 2006) bylo otevřeno v roce 2002. Souběžně se vstupem do Evropské unie se k němu prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj, vědeckých a výzkumných institucí v roce 2004 připojila také Česká republika.

Účastníky programu financovaného převážně Evropským fondem regionálního rozvoje jsou všechny země Evropské unie (dnes už 28 států) a dále Švýcarsko, Norsko, Lichtenštejnsko a Island.

Cílem programu je podpora politik vedoucích k územní soudržnosti, k harmonickému rozvoji evropského území poskytováním relevantních informací, tvorbou analýz a scénářů, odhalováním možností území pro rozvoj regionů. To vše vede k lepší celoevropské konkurenceschopnosti, územní spolupráci a udržitelnému, vyváženému rozvoji.

Národním koordinátorem programu je Odbor evropské územní spolupráce Ministerstva pro místní rozvoj, úlohu národního kontaktního místa (ESPON Contact Point – ECP) zastává po celou dobu české účasti Ústav územního rozvoje. Původní zkratka ESPON vycházela z názvu European Spatial Planning Observation Network (Evropská monitorovací síť územního plánování), od druhého programového období (2007–2013) je název rozšířen o soudržnost a zní European Observation Network for Territorial Development and Cohesion.

Úkolem národních kontaktních míst je provádět konzultační činnost pro projektové partnery, recipročně rozšiřovat zájem o účast v projektech, informovat o aktuálním dění v programu odbornou veřejnost a představitelé veřejné správy, překládat a publikovat významné dokumenty programu, realizovat vlastní publikace přibližující program ESPON. Národní kontaktní místo se v rámci tzv. nadnárodních síťových aktivit úspěšně účastnilo projektu ESPON-Train zaměřeného na tvorbu nadnárodního školicího programu směřovaného na podporu zájmu o výsledky, databázi a znalostní základnu programu ESPON.

Právě v době vydání tohoto zvláštního čísla probíhá závěrečná fáze schvalovacího procesu programu ESPON 2020, jehož první projekty by měly být odstartovány v polovině roku 2015.

Posláním UN-Habitatu je podpora rozvoje společensky a ekologicky udržitelných lidských sídel a dosažení přiměřeného přístřeší pro všechny. UN-Habitat, dříve známý jako UNCHS (Habitat), je agenturou OSN, která vznikla v roce 1978 s cílem usilovat o zlepšování životních podmínek ve městech a obcích po celém světě. Její vznik je spojen s první konferencí Habitat ve Vancouveru v roce 1976. Sídlo centra UN-Habitatu je v hlavním městě Keni Nairobi.

Valné shromáždění OSN rozhodlo na svém zasedání 12. prosince 2001 transformovat s účinností od 1. ledna 2002 Centrum Spojených národů pro lidská sídla na „Program Spojených národů pro lidská sídla“, zkráceně UN-Habitat. Valné shromáždění změnilo rovněž název řídicího orgánu z „Komise OSN pro lidská sídla“ na „Řídící radu programu OSN pro lidská sídla“. Sekretariát UN-Habitat je výkonným orgánem Řídící rady a v rámci OSN funguje jako Centrum pro lidská sídla a pro koordinaci aktivit souvisejících s lidskými sídly.

Jednou z klíčových aktivit UN-Habitatu je přispívat k naplňování přijatých dokumentů, zejména Agendy Habitat nejen vládami, ale i místními orgány veřejné správy a jejich partnery. Aktivity Habitatu přispívají k celosvětovému cíli Organizace spojených národů – snížení chudoby a podpora udržitelného rozvoje.

Výkonem činnosti „**Národního centra bydlení a rozvoje sídel v České republice**“ (Agenda HABITAT – National Urban Observatory) byl na základě rozhodnutí Ministerstva pro místní rozvoj v roce 1998 pověřen Ústav územního rozvoje.

Na webových stránkách UN-Habitatu jsou mimo hlavních dokumentů (Agenda HABITAT, Istanbulská deklarace, Národní zpráva České republiky pro Habitat III), aktuálních zpráv z UN-Habitatu zveřejňovány Mezinárodní ceny Dubaje – Nejlepší příklady a zkušenosti z praxe (Best Practices), Světové ceny Habitatu (World Habitat Awards) a Databáze vybraných nejlepších příkladů – možnost uplatnění v ČR.

Název: **ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE 1994–2014**

Vydání: první
Místo vydání: Brno
Vydává: Ústav územního rozvoje
jako mimořádnou přílohu časopisu Urbanismus a územní rozvoj č. 5/2014

Redakce a grafická úprava: Tamara Blatová & Lubor Fridrich
Rok vydání: 2014
Počet stran: 51
Sazba a tisk: GRAFEX-AGENCY s. r. o.
Helceletova 16, Brno

Náklad: 1 550 ks

ISBN 978-80-87318-30-0

